

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 9.10.2001
COM (2001) 337 τελικό/2

ΤΟΜΟΣ Ι

CORRIGENDUM

Annule et remplace la page 2
du volume I du document
COM(2001) 337 du 22.6.2001.

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ 97/872 ΤΗΣ 16ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997
ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΥΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ 97/872 ΤΗΣ 16ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997 ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΥΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 12 της Απόφασης του Συμβουλίου 97/872 (που εφεξής αναφέρεται ως «Απόφαση του Συμβουλίου») σχετικά με ένα κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης για την υποστήριξη των μη κυβερνητικών οργανισμών που αναπτύσσουν δραστηριότητα κυρίως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος (που εφεξής αναφέρεται ως «Πρόγραμμα Δράσης»). Η έκθεση εκπονήθηκε βάσει της πείρας που συγκέντρωσε η Επιτροπή κατά την πρώτη τριετία της εφαρμογής του Προγράμματος Δράσης, ήτοι κατά την περίοδο 1998-2000, καθώς και την πείρα που συγκεντρώθηκε από τους δικαιούχους (μη κυβερνητικούς οργανισμούς –εφεξής αναφερόμενος ως “ΜΚΟ”¹) κατά την περίοδο αυτή.

Για τη συστηματική συλλογή πληροφοριών όσον αφορά το Πρόγραμμα Δράσης, εκπονήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο διανεμήθηκε σε όλες τις υπηρεσίες της ΓΔ Περιβάλλον (που ήταν ο συντονιστής του προγράμματος) καθώς και στους εξωτερικούς ενδιαφερομένους ήτοι τους (σημερινούς δικαιούχους και τους δικαιούχους κατά το παρελθόν²). Ο στόχος του ερωτηματολογίου ήταν διττός:

- Να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι διατάξεις του προγράμματος καθώς και η εφαρμογή τους έγινε αντιληπτή κατά το παρελθόν από την Επιτροπή και τους ΜΚΟ προκειμένου να εκπονηθεί η έκθεση για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 12 της Απόφασης του Συμβουλίου.
- Να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες τροποποιήσεις του Προγράμματος Δράσης ούτως ώστε να προσαρμοσθεί καλύτερα στις ανάγκες της Επιτροπής και των ενδιαφερομένων σε περίπτωση ανανέωσής του. Προς τούτο φυσικά θα απαιτηθεί σχέδιο πρότασης για νέα Απόφαση του Συμβουλίου (κατόπιν εφαρμογής της διαδικασίας συναπόφασης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο).

Γενικός στόχος του προγράμματος είναι να προαχθούν οι δραστηριότητες των ΜΚΟ, που αναπτύσσουν δραστηριότητα κυρίως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμβάλλοντας στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της Κοινότητας. Οι οικονομικές συμβουλές που διατίθενται βάσει

¹ Ως ορίζεται στο έγγραφο εργασίας “Η Επιτροπή και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί: η οικοδόμηση εταιρικής σχέσης” στο σημείο 1.2. “Κοινά χαρακτηριστικά των μη κυβερνητικών οργανισμών” (που εγκρίθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2000).

² Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 1999/C 32/14, 2000/C 43/04, 2000/C 293/14.

των χρηματοοικονομικών μέσων (για την κάλυψη τόσο των ‘τρεχουσών δαπανών’ όσο και των δραστηριοτήτων) αποσκοπούν στο να επιτραπεί στους ΜΚΟ που ασχολούνται πρωτίστως με το περιβάλλον να αναπτύξουν σειρά δραστηριοτήτων συνολικά επωφελών για το περιβάλλον και την κοινωνία στην Ευρώπη. Οι ως άνω δραστηριότητες των ΜΚΟ συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εξοικείωση των πολιτών με την Ευρωπαϊκή Ένωση καθιστώντας τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατανοητές και σχετικές με κάθε πολίτη και εξασφαλίζοντας παράλληλα ένα μηχανισμό αναδραστικής ενημέρωσης της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τις απόψεις και τους προβληματισμούς των πολιτών. Επιπλέον, οι δραστηριότητες των ΜΚΟ συμβάλλουν στη διαδικασία διαμόρφωσης των πολιτικών συμμετέχοντας σε επί μέρους ομάδες και επιτροπές εμπειρογνομόνων και προσφέροντας παράλληλα την εμπειρογνωμοσύνη τους ανάλογα με τον τομέα της ειδικότητάς τους. Καθοριστικής σημασίας δραστηριότητα στο πλαίσιο του Προγράμματος δράσης αποτελεί η ευαισθητοποίηση τόσο του ευρύτερου κοινού όσο και των αρμοδίων λήψης αποφάσεων σχετικά με υφιστάμενα και επικείμενα περιβαλλοντικά προβλήματα καθώς και σχετικά με τη δημιουργία και την ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών³ – πρωτίστως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και εκτός των συνόρων της.

Έχουν παρέλθει τρία έτη από την έγκριση της Απόφασης του Συμβουλίου στις 16 Δεκεμβρίου 1997, και ο συντονιστής του προγράμματος (η ΓΔ Περιβάλλον) και οι ΜΚΟ συμμετείχαν ενεργά στην εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης κατά την περίοδο 1998-2000.

Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο συντέθηκαν και αναλύθηκαν από την Επιτροπή και τα σχετικά συμπεράσματα παρατίθενται κατωτέρω σύμφωνα με τη δομή της Απόφασης του Συμβουλίου, κατά άρθρο, ενώ ακολουθεί κεφάλαιο σχετικά με την γενική εφαρμογή και τα συμπεράσματα.

Η γραμμή του προϋπολογισμού B4-3060, βάσει της οποίας χρηματοδοτήθηκε το Πρόγραμμα Δράσης, αξιολογήθηκε από εξωτερικό φορέα κατά το δεύτερο ήμισυ του 2000. Η μελέτη, που αποτελεί τμήμα του προγράμματος της ΓΔ Περιβάλλον σχετικά με τις αξιολογήσεις στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας⁴ SEM 2000, εξέτασε τη χρήση της γραμμής B4-3060 κατά την περίοδο 1996-1999 προκειμένου να αξιολογηθεί – και τελικά να βελτιωθεί, η διάθεση των αντίστοιχων κονδυλίων. Τα ευρήματα της μελέτης (τα μέρη, που είναι σχετικά με την εφαρμογή και τις επιδόσεις του Προγράμματος Δράσης⁵) ελήφθησαν δεόντως υπόψη στην παρούσα έκθεση.

2. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Το άρθρο 1 της Απόφασης του Συμβουλίου καθορίζει το στόχο του προγράμματος και τις επιλέξιμες ομάδες – το πεδίο δραστηριοτήτων τους, το καθεστώς που ισχύει και το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής. Γενικό στόχο του προγράμματος αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, η προαγωγή των δραστηριοτήτων των ΜΚΟ, οι οποίοι “αναπτύσσουν

³ Κατά την έννοια της παρούσας έκθεσης το νόημα της “κοινωνίας των πολιτών” περιορίζεται σε δραστηριότητες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που αναπτύσσουν διάφοροι πολίτες (ο τρίτος τομέας).

⁴ Το 1995, με πρωτοβουλία των Επιτρόπων Anita Gradin (δημοσιονομικός έλεγχος και πρόληψης απάτης) και Erkki Liikanen (προϋπολογισμός και διοίκηση), η Επιτροπή εγκαινίασε γενική πρωτοβουλία υπό τον τίτλο SEM 2000 (ορθή και αποτελεσματική διαχείριση) με στόχο τη μεταβολή των οικονομικών και διοικητικών συνηθειών του θεσμικού οργάνου. Η πρωτοβουλία SEM 2000 εφαρμόστηκε σε όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

⁵ Ποσοστό ελαφρά χαμηλότερο του 40% της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060 διατίθεται ετησίως στο Πρόγραμμα Δράσης.

δραστηριότητα κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμβάλλοντας στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της Κοινότητας”. Επιλέξιμοι ΜΚΟ θεωρούνται όσοι είναι ανεξάρτητοι, μη κερδοσκοπικοί και με περιβαλλοντικούς στόχους κοινωφελούς χαρακτήρα.

2.1. Επιλέξιμες ομάδες

Ο εντοπισμός οργανισμών “που αναπτύσσουν πρωτίστως δραστηριότητα κυρίως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος” δεν προκάλεσε μείζονα προβλήματα τα πρώτα τρία έτη της υλοποίησης του προγράμματος. Σε αμφίβολες περιπτώσεις, ο συντονιστής του προγράμματος και η αντίστοιχη ομάδα αξιολόγησης εξέταζαν πάντοτε τον επίσημο κανονισμό του υποψηφίου, στον οποίο σκιαγραφείται ο κύριος στόχος του εκάστοτε οργανισμού.

Από την πλειοψηφία των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο προέκυψε ότι τόσο οι ΜΚΟ όσο και η Επιτροπή είναι υπέρ της άποψης να διατηρηθεί ο παρών ορισμός. Τα κύρια επιχειρήματα κατά της διεύρυνσης του περί εφαρμογής των επιλέξιμων οργανισμών είναι τα περιορισμένα κονδύλια που διατίθενται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης, οι ελάχιστες διαθέσιμες πηγές εντός της Κοινότητας για την παροχή χρηματοοικονομικής ενίσχυσης στους ΜΚΟ που ασχολούνται με το περιβάλλον στην Ευρώπη, η ολοένα μεγαλύτερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκοί ΜΚΟ για την ανεύρεση χρηματοδοτήσεων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο καθώς και ότι άλλες ομάδες (κοινωνικού, αναπτυξιακού, υγειονομικού, καταναλωτικού και φιλόζωου χαρακτήρα, κ.λπ.) είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση με βάση άλλα χρηματοδοτικά μέσα.

Εντούτοις δε, να σημειωθεί ότι από όλες πλην μίας τις απαντήσεις που εδόθησαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στο εν λόγω ερωτηματολόγιο υποστηρίζεται η απόρριψη αιτήσεων χρηματοδότησης μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με θέματα περιβάλλοντος και υγείας – αυτό αποτελεί τομέα προτεραιότητας για την Γενική Διεύθυνση Περιβάλλον. Το φαινόμενο αυτό θα πρέπει κατά τη γνώμη τους να διορθωθεί.

Επιβάλλεται να σημειωθεί ότι ορισμένοι από τους σημερινούς δικαιούχους του Προγράμματος Δράσης έχουν ήδη αναπτύξει δραστηριότητες στο πεδίο του περιβάλλοντος και της υγείας στο πλαίσιο των ετησίων προγραμμάτων εργασίας τους. Εντούτοις ο κύριος στόχος των οργανισμών αυτών – ορίζεται σαφώς στα καταστατικά τους – εξακολουθεί να είναι ότι βασικά αναπτύσσουν δραστηριότητες στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας. Οι συμπεριλήψεις των οργανισμών που ασχολούνται πρωτίστως με την υγεία θα μπορούσε να μεταβάλει την κατατομή του προγράμματος, δεδομένου ότι θα σήμαινε αποδοχή αιτήσεων από οργανισμούς, που αναπτύσσουν μόνο εν μέρει δραστηριότητες στον τομέα του περιβάλλοντος (όπως οι οργανισμοί που ασχολούνται με την υγεία). Αυτό φυσικά θα άνοιγε την πόρτα και σε άλλους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που ασχολούνται μόνο εν μέρει με την περιβαλλοντική προστασία όπως οι ομάδες πολιτικής άμυνας, καταναλωτών κ.λπ.

Η παρούσα κατάσταση, στο πλαίσιο της οποίας οι κυβερνητικοί οργανισμοί που ασχολούνται με το περιβάλλον στην Ευρώπη καλούνται να υποβάλλουν τα ετήσια προγράμματα εργασίας τους – αναφέροντας όλες τις δραστηριότητές τους, συμπεριλαμβανομένων των μισθών, των ενοικίων, των εκδοτικών δαπανών, κ.λπ. – σε έναν προϋπολογισμό με στόχο να τους χορηγηθεί σχετική επιχορήγηση θα έπρεπε ως εκ τούτου να εγκαταλειφθεί, δεδομένου ότι οι οργανισμοί που ασχολούνται με υγειονομικά θέματα θα μπορούσαν να υποβάλλουν αποκλειστικά και μόνο μέρος των προγραμμάτων εργασίας τους ήγουν τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν στο πεδίο του περιβάλλοντος. Το υπόλοιπο μέρος του προγράμματος αυτού θα ενέπιπτε αποκλειστικά και μόνο στον τομέα ‘κοινωνικών υποθέσεων’.

2.1.1. Γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής

Μόνο οι περιβαλλοντικοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε “Ευρωπαϊκό επίπεδο” (άρθρο 1 της Απόφασης του Συμβουλίου) επί του παρόντος θεωρούνται επιλέξιμοι για χρηματοδότηση βάσει του Προγράμματος Δράσης. Η διάταξη αυτή διευκρινίζεται ακόμη περαιτέρω στον ‘ενημερωτικό φάκελο’ του συντονιστικού φορέα του προγράμματος, ο οποίος παρέχεται σε όλους τους υποψηφίους παράλληλα με τα δελτία αίτησης (παράρτημα I της παρούσας έκθεσης). Συμφώνως προς τα ανωτέρω, η Επιτροπή καλεί “Ευρωπαϊκούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς των οποίων οι δραστηριότητες καλύπτουν όλες ή ορισμένες από τις χώρες μέλη καθώς και τις γειτνιάζουσες χώρες προς την Ευρωπαϊκή Ένωση” να υποβάλλουν αιτήσεις με στόχο να αποσπάσουν χρηματοοικονομική συμβολή. Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων “σε Ευρωπαϊκό επίπεδο” σημαίνει, σύμφωνα με τον ενημερωτικό φάκελο, ότι τόσο η δομή όσο και οι δραστηριότητες των υποψηφίων που τελικά κρίνονται επιτυχείς θα πρέπει κατ’ αρχήν να καλύπτουν πολλές Ευρωπαϊκές χώρες.

Ο αριθμός του γεωγραφικού πεδίου προκάλεσε περισσότερα ερωτήματα εκ μέρους των αιτούντων (σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις εσωτερικά) κατά τη περίοδο 1998-2000 από ότι ο ορισμός των επιλέξιμων πεδίων δραστηριοτήτων, αλλά εν γένει προκάλεσε περιορισμένα προβλήματα στην όλη διαδικασία επιλογής.

Ωστόσο εντονότερος προβληματισμός προκλήθηκε μεταξύ των εξωτερικών συνεργατών (εκτός του πεδίου εφαρμογής του ερωτηματολογίου) όσον αφορά το γεωγραφικό *ισοζύγιο* των οργανισμών που εκλέγονται για χρηματοδότηση βάσει του ως άνω προγράμματος, τονίζοντας το γεγονός ότι οι δικαιούχοι στην πλειοψηφία τους κατά την περίοδο 1998-2000 εδράζονταν στη δυτική Ευρώπη. Σχετικές αναφορές παρατηρήθηκαν και στο ερωτηματολόγιο. “Για παράδειγμα ένας των μη κυβερνητικών οργανισμών τόνισε ότι «απαιτείται να επιτευχθεί καλύτερο ισοζύγιο περιφερειακής κατανομής προκειμένου να εξασφαλισθεί η υλοποίηση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλες τις περιφέρειες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης» δεδομένου ότι ορισμένα περιβαλλοντικά προβλήματα και θέματα τα οποία σχετίζονται με την αειφόρο ανάπτυξη (νερό, γεωργία, έδαφος, κ.λπ) διαφέρουν από περιφέρεια σε περιφέρεια. Ανάλογος προβληματισμός διατυπώθηκε επίσης σε μία από τις απαντήσεις της Επιτροπής, η οποία ζητούσε να αναφερθεί ρητά ότι η περιοχή της Μεσογείου είναι ‘επιλέξιμη’ στο πλαίσιο αυτό. Οι προβληματισμοί αυτοί υποστηρίχθηκαν επίσης από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060⁶:

“Μολονότι συστήνονται ποσοστώσεις, η ΕΚ θα πρέπει να σεβασθεί την ποικιλία και την ετερογένεια της κοινότητας των μη κυβερνητικών οργανισμών. Η ΓΔ ENV θα πρέπει να εξακολουθήσει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια εξισορρόπησης μεταξύ μη κυβερνητικών οργανισμών γεωγραφικού χαρακτήρα (βορράς/νότος/ανατολή), θεματικού χαρακτήρα (απόβλητα, νερό, κ.λπ.), διαφορετικού μεγέθους (μεγάλης/μικρής κλίμακας), Ευρωπαϊκού ή διαμεθοριακού χαρακτήρα, πολιτικού /επιχειρησιακού χαρακτήρα. (Σελίδα 193)

Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται να σημειωθεί ότι ορισμένοι Ευρωπαϊκοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί που ασχολούνται με το περιβάλλον, οι οποίοι επί του παρόντος είναι δικαιούχοι του Προγράμματος Δράσης, επέλεξαν ως έδρα τις Βρυξέλλες λόγω της γειννίας προς τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και άλλους καθοριστικής σημασίας παράγοντες που σχετίζονται

⁶ Η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4 3060 “περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και επιδοτήσεις”, μελέτη για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ ENV.3), σύμβαση αριθ. B4-3060/2000/191820/MAR/H5.

με το περιβάλλον. Αυτό δε σημαίνει ότι πρόκειται για βελγικούς οργανισμούς. Όλοι οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που έχουν επιλεγεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης αναπτύσσουν δραστηριότητες σε όλα ή σε πολλά από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων και των γειτονικών χωρών.

2.1.1.1. Διεύρυνση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής

Ενόψει πιθανής ανανέωσης του προγράμματος, το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής που ισχύει σήμερα ενδέχεται να επανεξετασθεί λαμβάνοντας υπόψη τη διαδικασία διεύρυνσης και τις αλλαγές που παρατηρούνται στο σύνορο της Ευρώπης (για παράδειγμα στα Βαλκάνια).

Από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου προκύπτει σαφώς ότι, εν γένει, η Επιτροπή και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που ασχολούνται με το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι υπέρ της άποψης να συμπεριληφθούν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί των χωρών που είναι υποψήφιος για ένταξη στο Πρόγραμμα Δράσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα εξακολουθήσει να ισχύει ως όρος ότι οι οργανισμοί αυτοί θα πρέπει να αναπτύσσουν δραστηριότητα σε Ευρωπαϊκό, πολυεθνικό επίπεδο (πράγμα που σημαίνει ότι οι τοπικοί και οι εθνικοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί θα εξακολουθήσουν να είναι μη επιλέξιμοι) και ότι θα εξασφαλισθεί ο προϋπολογισμός που προβλέπεται σήμερα. Οι δικαιούχοι του προγράμματος, σήμερα και κατά το παρελθόν ισχυρίζονται ότι ούτως ή άλλως ήδη επωμίζονται βαρύτερο χρηματοοικονομικό φορτίο λόγω της κλιμάκωσης των δραστηριοτήτων για τη διεύρυνση καθώς και προκειμένου να αυξήσουν τα μέλη τους με οργανισμούς από τις χώρες της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης, που συνήθως διαθέτουν ασήμαντους πόρους.

Η Απόφαση του Συμβουλίου με τη μορφή που έχει σήμερα δεν αποκλείει ρητώς την υποβολή αιτήσεων από μη κυβερνητικούς οργανισμούς χωρών που είναι υποψήφιος για ένταξη, αλλά η απαίτηση για ανάπτυξη δραστηριοτήτων (καθώς και για συγκεκριμένο αριθμό μελών οργανισμών) σε όλες ή σε ορισμένες από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις γειτονικές χώρες έχει ως αποτέλεσμα να έχουν εξαιρεθεί οι περισσότεροι εξ αυτών κατά την περίοδο 1998-2000.

Επιβάλλεται να σημειωθεί περαιτέρω ότι ο ανταγωνισμός για τα περιορισμένα κονδύλια του Προγράμματος Δράσης μεταξύ πολυεθνικών οργανισμών που έχουν την έδρα τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διαθέτουν πολυετή πείρα στον τομέα αυτό είναι ήδη ιδιαίτερα οξύς. Αυτό καθιστά ακόμη δυσκολότερο για τους σχετικά νέους οργανισμούς που διαθέτουν μικρότερη «τεχνογνωσία» και πιο περιορισμένα προγράμματα εργασίας να τη διεκδίκηση ενίσχυσης - θέμα που τονίσθηκε επίσης στην εξωτερική αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060 (σελίδα 152):

“η επιλογή μεγαλύτερης κλίμακας ΜΚΟ που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να σημαίνει και μεγαλύτερη απόσταση μεταξύ των εν λόγω μη κυβερνητικών οργανισμών και των ευρωπαίων πολιτών ή μεταξύ του γραφείου που εδράζεται στις Βρυξέλλες και των μη κυβερνητικών οργανισμών που συμμετέχουν στο ίδιο δίκτυο και αναπτύσσουν δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο. Υφίστανται επίσης κίνδυνοι ότι οι νέοι προσανατολισμοί θα αποθαρρύνουν τους μικρής κλίμακας (αλλά όχι απαραίτητα ανίκανους) οργανισμούς ενώ θα ενθαρρύνουν ανταγωνιστικούς φορείς υψηλής επαγγελματικότητας και οργάνωσης, άσχετα με το ποιος εξ αυτών διαθέτει τις καλύτερες ιδέες. Αυτό είναι ιδιαίτερα επιζήμιο για τα διαμεθοριακά προγράμματα, που καλύπτουν μικρό αριθμό κρατών μελών και για τα οποία είναι δύσκολο να επιτευχθεί χρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο.”

2.2. Επιλέξιμες δραστηριότητες

Το άρθρο 2, κατά την ανάγνωση του οποίου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το παράρτημα της Απόφασης του Συμβουλίου (βλ. επίσης 2.6.6 της παρούσας έκθεσης), ορίζει ποιες είναι οι δραστηριότητες που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης. Ανταποκρινόμενο στο σημείο 2 του άρθρου αυτού – σχετικά με τη διάθεση χρηματοοικονομικής αρωγής για δραστηριότητες, που είναι Κοινοτικού ενδιαφέροντος και “συμβάλλουν ουσιαστικά στην περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της Κοινότητας” – η σημαντικότερη ομάδα ΜΚΟ (η πράσινη ομάδα των επτά) συνέταξαν ‘μη εξαντλητικό κατάλογο’ πολιτικών τομέων, στους οποίους ισχυρίζονται ότι έχουν επιπτώσεις (παράρτημα II της παρούσας έκθεσης). Άλλοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν σχετικές διαβουλεύσεις εκπόνησαν ανάλογους καταλόγους που είναι σχετικοί με το δικό τους τομέα αρμοδιοτήτων.

Φυσικά και είναι πολύ δύσκολο να παρασχεθούν αποδείξεις αναλόγων επιτευγμάτων δεδομένου ότι οι επιπτώσεις στις πολιτικές διαδικασίες δεν είναι πάντοτε ευχερώς μετρήσιμες. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων άσκησης πίεσεων ενδέχεται να εμφανισθούν μετά από πολλά χρόνια αγώνων και στο σημείο αυτό, συχνά είναι αδύνατον να διαπιστωθούν οι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για τα επί μέρους τμήματα του τελικού αποτελέσματος καθώς και οι εξωτερικές και/ή συνεργειακές περιστάσεις που είχαν σημαντικές επιπτώσεις στο τελικό αποτέλεσμα. Για τις αιτήσεις που υποβάλλονται από «νεοαφικνούμενους» στο Πρόγραμμα Δράσης αυτό είναι ακόμα δυσκολότερο, δεδομένου ότι οι αξιολογητές της Επιτροπής (ήτοι οι εμπειρογνώμονες των τεχνικών μονάδων της ΓΔ Περιβάλλον, που αξιολογούν τις αιτήσεις μη κυβερνητικών οργανισμών σύμφωνα με τον τομέα της ειδικότητάς τους, έχουν υποχρέωση να προσπαθήσουν να διαπιστώσουν ποιες θα είναι οι πιθανές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων κάποιου ‘αδοκίμαστου’ οργανισμού.

Ωστόσο, οι υπηρεσίες της Επιτροπής που συχνά πραγματοποιούν διαβουλεύσεις με τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς (στις επιτροπές και ομάδες εμπειρογνομόνων, σε κατά περίπτωση ή τακτικές συνεδριάσεις, καθώς και σε διεθνή fora, για ευρύ φάσμα θεμάτων) συνήθως αντιλαμβάνονται τις προτάσεις των μη κυβερνητικών οργανισμών ως ιδιαιτέρως βοηθητικές και σημαντικές για τη διαδικασία διαμόρφωσης των πολιτικών. Το συμπέρασμα αυτό συμμερίστηκε ο εξωτερικός φορέας που πραγματοποίησε την αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060:

“Η ενίσχυση της σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και των μη κυβερνητικών οργανισμών μπορεί να βοηθήσει και τα δύο μέρη να επιδιώξουν επιτυχέστερα την πραγμάτωση των στόχων τους. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί αποτελούν μείζονος σημασίας εταίρους της διαδικασίας διαβουλεύσεων και ο διάλογος μεταξύ αυτών και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποτελεί σημαντικό συμπλήρωμα της θεσμικής διαδικασίας για τη διαμόρφωση πολιτικών.” (Σελ. 137)

Σε δύο ή τρεις απαντήσεις στο ως άνω ερωτηματολόγιο της Επιτροπής, προτάθηκε το άρθρο 2 να ορίζει αυστηρότερα τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές και προτεραιότητες της ΓΔ Περιβάλλον. Το αυτό θα πρέπει να ισχύει επίσης για τις «κύριες τάσεις ανά φύλλο» και τις δραστηριότητες των γυναικών στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, όπου η σχέση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Κοινότητας σήμερα με τις γυναίκες είναι ιδιαιτέρως περιορισμένη. Ορισμένοι επίσης ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή θα πρέπει να είναι σε θέση να απαιτήσει από τους επιλεγθέντες υποψηφίους να προσθέσουν δραστηριότητες στα προγράμματα εργασίας τους ευθυγραμμίζοντες προς την περιβαλλοντική πολιτική και νομοθεσία της Κοινότητας (η τυποποίηση των εργασιών έχει αναφερθεί ως χαρακτηριστικό παράδειγμα).

2.3. Κριτήρια επιλογής

Στο άρθρο 3, το οποίο επιβάλλεται να διαβαστεί παράλληλα με το «φάκελο πληροφοριών», αναφέρει λεπτομέρειες σχετικά με τα κριτήρια επιλογής του προγράμματος. Μολονότι τα κριτήρια εκ πρώτης όψεως είναι σαφή – η Επιτροπή επιθυμεί να απευθυνθεί σε οργανώσεις με ευρύ γεωγραφικό πεδίο δραστηριοτήτων, υψηλό συντελεστή πολλαπλασιασμού των επιπτώσεων, με στέρεες και χρηματοοικονομικά αξιόπιστες δραστηριότητες που να ευθυγραμμίζονται προς τις περιβαλλοντικές πολιτικές της Κοινότητας, ώστε να επιτευχθεί η προσέγγιση και η συμμετοχή όσο δυνατόν περισσότερων ευρωπαϊών πολιτών και παραγόντων στον τομέα του περιβάλλοντος (τοπικές και περιφερειακές αρχές, επιχειρηματικός κόσμος και βιομηχανία, άλλες ομάδες ενδιαφερομένων, κ.λπ.) – δεν ήταν πάντα εύκολο να αξιοποιηθούν στην πράξη. Πώς είναι δυνατόν να αξιολογηθεί «ένα μόνιμο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο» ή «μια συμβολή σε μια πολυεθνική προσέγγιση» – ειδικά για υποψηφίους οι οποίοι είναι νέοι για τους αξιολογητές της Επιτροπής;

Στο ερωτηματολόγιο ένας από τους ερωτώμενους μη κυβερνητικούς οργανισμούς κάλεσε την Επιτροπή να διευκρινίσει τι εννοεί με την έκφραση «ικανοποιητικό συντελεστή κόστους οφέλους στο πλαίσιο αυτό και πώς μετράται ο συγκεκριμένος λόγος. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχουν καθορισμένοι δείκτες μέτρησης οιαδήποτε των ως άνω κριτηρίων. Για κάποιο σχετικό θέμα, μια από τις υπηρεσίες της Επιτροπής ζήτησε μεγαλύτερη διαφάνεια, εν γένει, κατά τη διαδικασία επιλογής τονίζοντας την ανάγκη να καθίστανται σαφέστατοι οι λόγοι αποκλεισμού. Η υπηρεσία αυτή τόνισε περαιτέρω ότι η κατάσταση που επικρατεί σήμερα, κατά την οποία ένας ιδιαίτερα μικρός αριθμός δικαιούχων έχει επιλεγεί για χρηματοδότηση με σχετικά μεγάλα χρηματικά ποσά (κατά το μάλλον ή ήττον οι ίδιοι οργανισμοί κάθε έτος), θα πρέπει να δικαιολογηθεί. Ανάλογοι προβληματισμοί διατυπώθηκαν στην έκθεση αξιολόγησης της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060:

“Καθοριστικής σημασίας θέμα είναι κατά πόσον επιτυγχάνεται, μέσω της επιλογής των κυβερνητικών οργανισμών που λαμβάνουν χρηματοδότηση για τις δραστηριότητές τους, η συμμετοχή του ευρύτερου κοινού στην άσκηση πολιτικής. Ως εκ τούτου υποστηρίχθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να επιδιώξει την εξισορρόπηση μεταξύ των γνώσεων των μη κυβερνητικών οργανισμών του ευρωπαϊκού συστήματος και των δυνατοτήτων τους να εκφράσουν ουσιαστικά τους προβληματισμούς και τις απόψεις των ανθρώπων. Το δεύτερο στοιχείο είναι ιδιαίτερα σημαντικό εν προκειμένω, δεδομένου ότι το έκτο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον αναμένεται να αποδώσει ιδιαίτερη σημασία στην κινητοποίηση των πολιτών. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, τα κριτήρια επιλογής θα μπορούσαν για παράδειγμα να προσαρμοστούν κατά τρόπο που να αποφεύγεται η θεσμοποίηση με την εκ περιτροπής επιλογή μη κυβερνητικών οργανισμών προς χρηματοδότηση αντί να επαναλαμβάνει και η χρηματοδότηση προς τους ίδιους μη κυβερνητικούς οργανισμούς κάθε χρόνο. Αυτό αναμένεται ότι θα έδινε και σε άλλους που βρίσκονται σε χαμηλότερο επίπεδο και πλησιέστερα προς τους πολίτες επίπεδο οργανισμούς τη δυνατότητα να βελτιώσουν το δυναμικό τους σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να εκφράσουν την άποψη των ανθρώπων που τους υποστηρίζουν».” (Σελίδα 175)

Εξυπακούεται ότι όσο συχνότερα υποβάλει κάποιος ενδιαφερόμενος αίτηση προς το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό μέσο τόσο καλύτερα γνωρίζει τη διαδικασία καθώς και ό,τι είναι απαραίτητο προκειμένου να επιτύχει. Επιπλέον επιβάλλεται να σημειωθεί ότι πολλοί από τους οργανισμούς, που επελέγησαν για χρηματοδότηση για πολλά χρόνια εν συνεχεία, κατόρθωσαν να αναπτύξουν επιτυχή σχέση με διάφορες υπηρεσίες της Επιτροπής (καθώς επίσης και με άλλα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί επισημαίνουν ότι ορισμένα από τα κριτήρια επιλογής, τα οποία η Επιτροπή πρόσθεσε στον «ενημερωτικό φάκελο», δεν είναι πολύ σαφή. Όντως, ένας από τους ως άνω μη κυβερνητικούς οργανισμούς υποστηρίζει ότι η «δέσμευση δημοσιοποίησης στη μεγαλύτερη δυνατή κλίμακα της τρέχουσας περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του κοινοτικού προγράμματος πολιτικής και δράσης σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη» θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απαίτηση για παθητική και άκριτη διάδοση πληροφοριών σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο οργανισμός αυτός θα επιθυμούσε να υπάρξει σαφέστερη αναφορά στην προσφορά συνδρομής προς τους ευρωπαίους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη *κατανόηση* των περιβαλλοντικών νομοθεσιών και προγραμμάτων της Κοινότητας καθώς και ενθάρρυνση αυτών για ενεργή διατύπωση σχολίων.

Από τις ως άνω παρατηρήσεις προκύπτει ότι τα εν λόγω κριτήρια επιλογής είναι ανακριβή και θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν στο νέο πρόγραμμα. Εν συνεχεία κατέστη ακόμη σαφέστερο ότι κατά την περίοδο 1998-2000, η αναφορά στα κριτήρια επιλογής στις επιστολές με αρνητική απάντηση προς τους υποψηφίους των οποίων οι αιτήσεις δεν έγιναν δεκτές, δεν υπήρξαν μέχρι στιγμής ιδιαίτερα αποτελεσματικές. Πολλοί από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που έλαβαν αρνητική απάντηση επανήλθαν ζητώντας διευκρινίσεις και περισσότερες λεπτομέρειες. Δεδομένου ότι δεν υφίστανται καθορισμένοι δείκτες για ανάλογες μετρήσεις όλες οι αξιολογήσεις είναι από την άποψη αυτή σχετικά υποκειμενικές.

2.4. Χρηματοδότηση δραστηριοτήτων

Το άρθρο 4 ορίζει τα ειδικά χαρακτηριστικά του Προγράμματος Δράσης – χρηματοοικονομική αρωγή, η οποία προσφέρεται τόσο για δραστηριότητες όσο και για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών των επιλεγέντων μη κυβερνητικών οργανισμών (που ενίοτε αναφέρεται ως «χρηματοδότηση δραστηριοτήτων»). Οι διαβουλεύσεις με τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς αποκάλυψαν ότι ουδείς επιθυμεί να τροποποιηθεί το μοντέλο αυτό υπέρ κάποιου άλλου μοντέλου χρηματοδότησης. Αντίθετα κάλεσαν την Επιτροπή να αντιμετωπίσει το ταχύτερο δυνατό το πρόβλημα των γραφειοκρατικών διαδικασιών και των συστημάτων αυστηρού ελέγχου που σχετίζονται με την όλη προσπάθεια, που θεωρούν δυσανάλογη προς τα διαθέσιμα ποσά. Επιπλέον, επιθυμούν το πρόγραμμα να καταστεί συμβατό με τη χρηματοδότηση έργων (βλ. 3.1). Η Επιτροπή από την άλλη πλευρά, είναι υπέρ ενός μοντέλου το οποίο θα περιορίσει το πρόγραμμα κατά τρόπο που να καλύπτει αποκλειστικά και μόνο τις ελεγχθείσες δαπάνες των δικαιούχων, δεδομένου ότι η συμπερίληψη δραστηριοτήτων και έργων, με συμμετοχή τρίτων, θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη διαφάνεια και τον καταλογισμό ευθυνών κατά τις εκθέσεις.

Θα ήταν δύσκολο να εφαρμοστεί η προσέγγιση «της ανάπτυξης των συνήθων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων». Η προτεινόμενη διεύρυνση του προγράμματος κατά τρόπον που να καλύπτει μη κυβερνητικούς οργανισμούς των χωρών που είναι υποψήφιος για ένταξη και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς των Βαλκανίων, η αύξηση του προϋπολογισμού και οι περιορισμένοι ανθρωπيني πόροι, καθώς και τα νέα μέτρα τα οποία καθιερώνει η λευκή βίβλος για τη μεταρρύθμιση της Επιτροπής, θα είχε ως αποτέλεσμα κάθε ανάλογο πρόγραμμα να πρέπει να λάβει υπόψη τα θέματα αυτά. Παράλληλα το πρόγραμμα διαρκούς παρακολούθησης αποτελεί επίσης αναγκαίο μέτρο, όπως προκύπτει και από τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060 (σ. 182-183).

“Από τους ελέγχους που ελήφθησαν υπόψη κατά το ερωτηματολόγιο προκύπτει σαφώς ότι η δομή δικτύου των μεγαλύτερης κλίμακας μη κυβερνητικών οργανισμών είναι ενδεχόμενο να

διευκολύνει τη διοχέτευση κονδυλίων σε άλλα μέρη ή επίπεδα του οργανισμού. Αυτό προκαλεί δυσκολίες σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια και τον καταλογισμό ευθυνών κατά τις εκθέσεις απολογισμού. -...- Ό,τι μπορεί να θεωρηθεί ως δικαιολογήσιμο για μικρούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς, οι οποίοι λαμβάνουν επιχορήγηση αποκλειστικά και μόνο μια φορά σε μια περίοδο και δεν είναι απαραίτητα πλήρως ενημερωμένοι σε ό,τι αφορά τη διαδικασία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, θεωρείται αδικαιολόγητο για τους μεγάλους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, που λαμβάνουν χρηματοδότηση σχεδόν κάθε χρόνο και γνωρίζουν τους δημοσιονομικούς κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο αυστηρός και διαφανής καταλογισμός ευθυνών είναι ακόμη σημαντικότερος σε περίπτωση μεγάλων επιχορηγήσεων. Προς τούτο η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει να επιβάλλει καλύτερες εγγυήσεις, όσον αφορά τους κανόνες λογιστικού ελέγχου.”

2.5. Συνοχή, συνέπεια να συμπληρωματικότητα

Το άρθρο 5 υποχρεώνει την Επιτροπή να εξασφαλίζει τη συνοχή, τη συνέπεια και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ του Προγράμματος Δράσης και των άλλων κοινοτικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών.

Λόγω του χαρακτήρα της διαδικασίας επιλογής, ως αναφέρεται στον «ενημερωτικό φάκελο», η Επιτροπή επικέντρωσε το ενδιαφέρον της πρωτίστως στη συνοχή και τη συνέπεια προς το πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον (5ΠΔΠ) και τις γενικές διατάξεις του σχετικά με την ολοκλήρωση των προβληματισμών για το περιβάλλον σε όλους τους μείζονες τομείς πολιτικής καθώς και την αρχή της «επιμερισμένης ευθύνης» (η οποία σημαίνει ότι όλοι οι τομείς δραστηριότητας οι οποίοι προκαλούν περιβαλλοντικά προβλήματα θα πρέπει να αποτελούν μέρος της επίλυσης αυτών). Την περίοδο 1998-2000, η χρηματοοικονομική ενίσχυση δυνάμει του Προγράμματος Δράσης («χρηματοδότηση δραστηριοτήτων») χορηγήθηκε αποκλειστικά και μόνο σε μη κυβερνητικούς οργανισμούς των οποίων οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στις αρχές επί των οποίων βασίζεται το πέμπτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον. Συνοψίζοντας μπορεί να αναφερθεί ότι οι οργανισμοί αυτοί αντιμετώπισαν ενεργητικά τους τομείς προτεραιότητας του πέμπτου Προγράμματος Δράσης για το περιβάλλον ήτοι, τη μεταποιητική βιομηχανία, τις μεταφορές, την ενέργεια, τη γεωργία και τον τουρισμό, και επιδίωξαν συνεργασία με άλλους παράγοντες στον τομέα του περιβάλλοντος (τοπικές και περιφερειακές αρχές, επιχειρηματικός και βιομηχανικός κόσμος, το ευρύτερο κοινό, άλλοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί κ.λπ.) στις προσπάθειες για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης.

Όσον όμως αφορά τη «συμπληρωματικότητα» (ως έννοια αντίθετη προς τις «αλληλεπικαλύψεις»), οι διατάξεις του άρθρου 5 αποδείχθηκαν δυσεφάρμοστες. Μολονότι τα δελτία αιτήσεων για χρηματοδότηση βάσει του Προγράμματος Δράσης υποχρεώνουν τους υποψηφίους να αναφέρουν κάθε άλλη χρηματοδότηση που λαμβάνουν από θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υφίσταται κεντρικός μηχανισμός μέσω του οποίου ο φορέας συντονισμού του προγράμματος θα μπορούσε ενδεχομένως να εξαλείψει κάθε κίνδυνο αλληλεπικαλυπτομένων χρηματοδοτήσεων⁷.

Ο «αυτοεπιβλητής» κανόνας περί μη αποδοχής αιτήσεων για χρηματοδότηση έργων από δικαιούχους «χρηματοδότησης δραστηριοτήτων» στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης

⁷ Η διαμόρφωση βάσης δεδομένων για τις συμβάσεις επί του παρόντος εξετάζεται από την Επιτροπή και ανάλογη βάση δεδομένων ενδέχεται να καθιερωθεί κατά την υλοποίηση του αναθεωρημένου Προγράμματος Δράσης.

(βλ. 3.1) σταμάτησε τουλάχιστον τη χρηματοδότηση αλληλεπικαλυπτομένων δραστηριοτήτων εκ μέρους της ΓΔ Περιβάλλον.

2.6. Το χρονικό πλαίσιο, ο προϋπολογισμός και ο υπολογισμός των συμβολών

Το άρθρο 6 καθορίζει τη διάρκεια του προγράμματος, το διαθέσιμο προϋπολογισμό, το ποσοστό συνολικής συμμετοχής της Επιτροπής και την δυνατότητα αποδοχής εις είδος δαπανών έως και σε ποσοστό 10% των συνολικώς επιλέξιμων δαπανών, κατά την αποτίμηση των εσόδων και των δαπανών των μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το περιβάλλον.

Το άρθρο αυτό απέσπασε μεγαλύτερη προσοχή και προκάλεσε εκτενέστερες απαντήσεις από ό,τι οιοδήποτε άλλο της Απόφασης του Συμβουλίου, δεδομένου ότι προβλέπει, εκτός των κριτηρίων επιλεξιμότητας (άρθρο 1) – τη βάση του Προγράμματος Δράσης.

2.6.1. Η διάρκεια του προγράμματος

Πέραν της κατά συντριπτική πλειοψηφία εκφρασθείσας διάθεσης για ανανέωση του προγράμματος τόσο εκ μέρους των μη κυβερνητικών οργανισμών όσο και εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής σύμφωνα με τις αντίστοιχες απαντήσεις τους, εκφράστηκε επίσης έντονη διάθεση παράτασης της διάρκειας του προγράμματος από 4 τουλάχιστον σε 5 χρόνια. Αυτό θα εξασφαλίσει τη συνέχιση των δραστηριοτήτων των μη κυβερνητικών οργανισμών σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρέχοντας επαρκή χρόνο προκειμένου να προγραμματίσουν τις μεσοπρόθεσμες και σε κάποιο βαθμό τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές προτεραιότητές τους. Οιαδήποτε απόφαση παράτασης του προγράμματος θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη το σημαντικό έργο και χρόνο που απαιτεί η νομοθετική διαδικασία προκειμένου να διαμορφωθούν όλα τα στοιχεία του νέου προγράμματος.

- Μια πρόταση για την ανανέωση του προγράμματος για πενταετή διάρκεια, ήτοι κατά την περίοδο 2002-2006, θα είχε το πλεονέκτημα να ακολουθείται ο υφιστάμενος προϋπολογισμός, να είναι σύμφωνη προς τις μείζονες πολιτικές συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να συντονίζεται προς την περίοδο που ακολουθούν και όλα τα άλλα προενταξιακά ταμεία.
- Παράλληλα θα ευθυγραμμιζόταν με την πρόταση για το έκτο Πρόγραμμα Δράσης σχετικά με το περιβάλλον⁸, το οποίο να καθορίζει το πολιτικό πλαίσιο για τα επόμενα πέντε με δέκα χρόνια.

2.6.1.1. Πολυετής χρηματοδότηση

Η δυνατότητα καθιέρωσης προγράμματος πολυετούς χρηματοδότησης πρέπει να συζητηθεί τόσο εντός όσο και εκτός του πεδίου εφαρμογής του ερωτηματολογίου και η άποψη αυτή διαθέτει σημαντικό αριθμό υποστηρικτών τόσο μεταξύ των μη κυβερνητικών οργανισμών όσο και στο εσωτερικό της Επιτροπής. Κάθε ανάλογο πρόγραμμα αναμένεται να οδηγήσει σε εξοικονόμηση διοικητικών εργασιών και χρόνου τόσο για την Επιτροπή (και ως εκ τούτου να μειώσει το γενικό κόστος λειτουργίας του προγράμματος) όσο και για τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Παράλληλα αναμένεται ότι τοιουτοτρόπως θα εξασφαλιστεί η συνέχεια. Εντούτοις αναμένεται ότι θα έχει και άλλες επιπτώσεις. Κάθε πολυετές πρόγραμμα θα είχε ως

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το έκτο Πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, «Περιβάλλον 2010: το μέλλον μας, η επιλογή μας», COM (2001) 31.

αποτέλεσμα τη διακύμανση του ετήσιου προϋπολογισμού, δεδομένου ότι η Επιτροπή θα ήταν υποχρεωμένη να δεσμεύει το ποσό στο σύνολό του από το πρώτο έτος. Η Επιτροπή θα μπορούσε, φυσικά, να επεξεργαστεί ένα πρόγραμμα πληρωμών διετούς ή τριετούς διάρκειας σε συνδυασμό με ένα βελτιωμένο σύστημα παρακολούθησης/αποτίμησης, βάσει ενδιάμεσων εκθέσεων. Εάν η Επιτροπή δεν είναι ικανοποιημένη με τις ενδιάμεσες εκθέσεις, θα μπορούσε να σταματήσει την εκτέλεση των συμβάσεων και να αποδεσμεύσει χρήματα, εν τοιαύτη περιπτώσει όμως θα χάνονταν οι αντίστοιχες πιστώσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη τα περιορισμένα κονδύλια που διατίθενται στη συντονίζουσα Γενική Διεύθυνση (ΓΔ Περιβάλλον) βάσει της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060 (περίπου 7 εκατ. ευρώ ετησίως) για την κάλυψη ευρέος φάσματος διαρθρωτικών πληροφοριών και δραστηριοτήτων επικοινωνίας (ήγουν όχι μόνο για χρηματοδότηση των μη κυβερνητικών οργανισμών) ένα πολυετές πρόγραμμα χρηματοδότησης των μη κυβερνητικών οργανισμών, με, για παράδειγμα, διετείς συμβάσεις, θα είχε ως αποτέλεσμα να απαιτείται περίπου το σύνολο των δημοσιονομικών κονδυλίων της B4-3060 ήδη από το πρώτο έτος εφαρμογής για να καλυφθούν μόλις οι επιδοτήσεις των κυρίων μη κυβερνητικών οργανισμών.

2.6.2. Διαθέσιμος προϋπολογισμός

Είναι σαφέστατο ότι ο συναγωνισμός για τα περιορισμένα ποσά που διατίθενται βάσει του Προγράμματος Δράσης έχει αυξηθεί ουσιαστικά κατά την περίοδο 1998-2000. Το 2000, η Επιτροπή έλαβε 66 αιτήσεις (για συνολικό ποσό 8.424.406 ευρώ) ενώ κατά το 1999 έλαβε 44 αιτήσεις (για συνολικό ποσό 5.375.999 ευρώ). Αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 50% του αριθμού των φακέλων και κατά 56,7% του αιτούμενου ποσού. Με χρηματοδότηση επιλέγησαν 18 προτάσεις το 2000 για ποσό 2,56 εκατ. ευρώ.

Πέραν όμως του αυξανόμενου ανταγωνισμού, αυξήθηκαν και οι απαιτήσεις από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς κατά την περίοδο 1998-2000. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις τόνισαν τρεις κύριους τομείς, προκειμένου να υποστηρίξουν την αίτησή τους για ουσιαστική αύξηση του προϋπολογισμού, στις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο:

- **Ευρωπαϊκή διακυβέρνηση.** Στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τους στόχους στρατηγικού χαρακτήρα κατά την περίοδο 2000-2005 με τίτλο «Η διαμόρφωση μιας νέας Ευρώπης», η Επιτροπή καθόρισε ως καθήκον της την προαγωγή νέων μορφών ευρωπαϊκής διακυβέρνησης. Αυτό σημαίνει, συνοπτικά, να δοθεί μεγαλύτερη δυνατότητα να εκφράζουν οι άνθρωποι την άποψή τους σχετικά με τον τρόπο που διακυβερνάται η Ευρώπη καθώς και σχετικά με τη διαμόρφωση νέων μορφών εταιρικής σχέσης μεταξύ διαφορετικού επιπέδου διακυβερνητικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαφανέστερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία των διαφόρων θεσμικών οργάνων. Στην ανακοίνωση, η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης ότι «οι ευρωπαίοι πολίτες αισθάνονται ότι έχουν περιορισμένη ιδιοκτησιακή σχέση προς τις δομές διακυβέρνησης στις οποίες υπόκεινται». Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί ως εκ τούτου τόνισαν ότι διαδραματίζουν ολοένα αυξανόμενο ρόλο στην κάλυψη αυτού του κενού και στη διευκόλυνση των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προσεγγίσουν τους ευρωπαίους πολίτες – καθήκον για το οποίο απαιτούνται πρόσθετα κεφάλαια.
- **Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.** Όλα τα ευρωπαϊκά δίκτυα που απασχολούνται με το περιβάλλον αύξησαν το πλήθος των συμμετοχών τους, δεδομένου ότι κατέστησαν μέλη αυτών μη κυβερνητικοί οργανισμοί από τις χώρες που είναι υποψήφιες για ένταξη. Τοιούτοτρόπως αυξήθηκε η ανάγκη πρόσθετων

δραστηριοτήτων και συντονισμού, που – από άποψη κόστους -, σπάνια μπορεί να εξισορροπηθεί από τη συμβολή των νεοαφικνουμένων δεδομένου ότι πολλοί από αυτούς διαθέτουν λίαν περιορισμένους πόρους.

- **Η διαδικασία ολοκλήρωσης.** Η ολοκλήρωση της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης σε όλους τους τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί καθοριστικής σημασίας αίτημα της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (βλ. «διαδικασία του Cardiff»). Αυτό σημαίνει συνοπτικά ότι οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που απασχολούνται με το περιβάλλον σήμερα καλούνται να αντιμετωπίσουν σχεδόν όλες τις πτυχές της ευρωπαϊκής πολιτικής. Μολονότι χαιρετίζουν θετικά την εξέλιξη αυτή, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί τονίζουν ότι το θέμα της ολοκλήρωσης έχει αυξήσει τις απαιτήσεις που αντιμετωπίζουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί για διευρυμένη εμπειρογνομosύνη δεδομένου ότι πλέον δέχονται αιτήματα σχεδόν από όλες τις Γενικές Διευθύνσεις για εκφορά γνώμης με αποτέλεσμα συμπληρωματικές δαπάνες για προσωπικό και προπαρασκευή.

Το ποσό αναφοράς υπέρ του παρόντος προγράμματος ανέρχεται σε 10,6 εκατ. ευρώ για την περίοδο που καλύπτει συνολικά το πρόγραμμα ήτοι 1998 – 2001. Βάσει των ανωτέρω – του αυξημένου δηλαδή ανταγωνισμού για χρηματοδότηση, του μεγαλύτερου φόρτου εργασίας των μη κυβερνητικών οργανισμών και του γεγονότος ότι οι χώρες που ανήκουν στην πρώτη ομάδα που θα ενταχθεί στην Κοινότητα προγραμματίζεται να καταστούν πλήρη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μεταξύ 2003 και 2005 – θα πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο αύξησης του ποσού των 2,65 εκατ. ευρώ που διατίθεται σήμερα.

2.6.3. Το ποσοστό της συνολικής χρηματοοικονομικής ενίσχυσης

Το άρθρο 6 προβλέπει ότι η συνολική κοινοτική ενίσχυση, δεν θα πρέπει κατ' αρχήν να υπερβαίνει το 50% των δημοσιονομικά προβλεπόμενων δραστηριοτήτων και των διοικητικών δαπανών του επιλεχθέντος υποψηφίου. Για τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολο να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του άρθρου αυτού κατά την περίοδο 1998-2000 – όντως πολλοί εξ αυτών αντιμετώπισαν δυσκολίες προκειμένου να εξασφαλίσουν το άλλο 50% των προβλεπόμενων «αντισταθμιστικών κεφαλαίων».

Σε μία από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο της Επιτροπής τονίζεται ότι η φράση “καταρχήν” αφήνει περιθώρια παρανοήσεως και ότι, ως εκ τούτου, επιβάλλεται να καταστεί σαφές σε ποιες περιπτώσεις επιτρέπονται οι υπερβάσεις του 50%. Χαρακτηριστική περίπτωση κατά την οποία θεωρήθηκε ότι το όριο του 50% θα έπρεπε να αναιρεθεί είναι η χρηματοδότηση μη κυβερνητικών οργανισμών που συμμετέχουν σε εργασίες τυποποίησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο – δεδομένου ότι οι ομάδες αυτές θα ήταν πολύ δύσκολο να συγκεντρώσουν το 50% των «συμπληρωματικών χρηματοδοτήσεων» που απαιτούνται γι' αυτού του είδους δραστηριότητας.

Στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου οι μείζονες μη κυβερνητικοί οργανισμοί (G7) αναφέρονται σε συζητήσεις, που πραγματοποιήθηκαν πριν από την έγκριση του Προγράμματος Δράσης, και τονίζουν το γεγονός ότι η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφώνησαν να καθιερώσουν ανώτατο όριο 60% αλλά εν συνεχεία το Συμβούλιο αποφάσισε να μειώσει το όριο αυτό σε 50%.

Όλοι οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (συμπεριλαμβανομένων των G7) θεωρούν ότι θα ήταν σκόπιμο να επιχειρηθεί και εκ νέου αύξηση του ανωτέρου ορίου σε 60, 75 ή ακόμη 100%. Όσοι είναι υπέρ του ορίου 100% τονίζουν ότι αυτό δεν θα σήμαινε ότι η Επιτροπή θα είχε την

υποχρέωση να υποστηρίζει κατά 100% τους επιλεγθέντες μη κυβερνητικούς οργανισμούς, αλλά θα “προσέφερε τη δυνατότητα και θα επέβαλε την υποχρέωση» στην Επιτροπή «να εξετάσει την κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί και να κατανοήσει τις ευκαιρίες καθώς και τις δεσμεύσεις τους καλύτερα». Άλλοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί υποστηρίζουν ότι το «ανώτατο όριο» του 60% θα είναι επαρκές προκειμένου να εξασφαλισθεί μεγαλύτερη ευελιξία στις περιβαλλοντικές ομάδες δίχως να διακυβεύεται η ακεραιότητά τους.

Ελαστικό ποσοστό έως και κατά 100% θεωρητικά θα μπορούσε να είναι εφικτό έως και για τις 13 Δεκεμβρίου 2000⁹. Ανάλογη όμως πολιτική χρηματοδότησης αναμφίβολα θα προκαλούσε ερωτήσεις σχετικά με την ακεραιότητα και την ανεξαρτησία. Θα μπορούσε περαιτέρω να υποστηριχθεί ότι αντί της συμβουλής κατά 100%, η Επιτροπή θα μπορούσε επίσης να δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής προσφορών για την σύναψη επιχειρηματικών συμβάσεων, βάσει της οποίας η Επιτροπή θα ήταν σε θέση να διευκρινίσει το τι επιδιώκει καθώς και «τον ιδιοκτήτη» του τελικού προϊόντος. Το θέμα της ανεξαρτησίας ετέθη επίσης από τον εξωτερικό φορέα αξιολόγησης της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060:

“Η βιωσιμότητα των περισσότερων μη κυβερνητικών οργανισμών στην Ευρώπη είναι εν γένει περιορισμένη. Οι περισσότεροι των μη κυβερνητικών οργανισμών που λαμβάνουν χρηματοδότηση δραστηριοτήτων εξαρτώνται ιδιαίτερα από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και συγκεντρώνουν περιορισμένες εισφορές από τα μέλη έναντι των οποίων είναι τελικά υπεύθυνοι και τα οποία υποτίθεται ότι εκπροσωπούν.» (Η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060, σελ. 106), και

“η χρηματοδότηση των κυρίων δραστηριοτήτων των μη κυβερνητικών οργανισμών είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου η ΕΚ να τροφοδοτήσει την αντίστοιχη πολιτική διαδικασία: εμπειρογνομοσύνη, δίαυλος πληροφοριών, συμμετοχή κ.λπ. Εντούτοις σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί να θεωρούν δεδομένες τις εν λόγω επιδοτήσεις καθώς και την ες αεί συνέχισή τους. Κατά γενικό κανόνα θα πρέπει οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί μελλοντικά να εξασφαλίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την χρηματοοικονομική ανεξαρτησία τους, απαιτώντας υψηλότερη συμβολή από τα μέλη του δικτύου τους.» (Η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060, σελ. 184)

Οιαδήποτε απόφαση σχετικά με το ανωτέρω όριο χρηματοοικονομικής αρωγής βάσει του παρόντος προγράμματος πρέπει να λαμβάνει υπόψη θέματα όπως η συμπερίληψη ή εξαίρεση συμβολών ‘σε είδος’, η μεταφορά πιστώσεων σε εταίρους/υπεργολάβους και η επιλεξιμότητα ή μη επιλεξιμότητα των μη κυβερνητικών οργανισμών από χώρες που είναι υποψήφιες για ένταξη καθώς και των μη κυβερνητικών οργανισμών από τα Βαλκάνια.

2.6.4. Συμβολές σε είδος

Το εθελοντικό έργο αποτελεί τον πυρήνα όλων των δραστηριοτήτων των μη κυβερνητικών οργανισμών, και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις ως εκ τούτου είναι υπέρ της άποψης να διατηρηθεί αυτό ως μία από τις διατάξεις του νέου προγράμματος. Στο παρόν Πρόγραμμα Δράσης, η άνευ ανταμοιβής εργασία ή η προσφορά σε είδος, εφόσον τεκμηριώνεται δεόντως, μπορούν να ληφθούν υπόψη έως και για 10% των συνολικώς επιλέξιμων δαπανών, κατά την αξιολόγηση των εσόδων των

⁹ Σύμφωνα με τα νέα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου (Δράση 78 της Λευκής Βίβλου) που εγκρίθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2000, όλες οι συμβολές της Επιτροπής θα πρέπει εφεξής να αφορούν συγχρηματοδότηση. Ως εκ τούτου η χρηματοδότηση έως και κατά 100% δεν αποτελεί πλέον εναλλακτική δυνατότητα.

μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το περιβάλλον και των δαπανών (άρθρο 6, σημείο 3 της Απόφασης του Συμβουλίου). Στο μέτρο του δυνατού πολλοί από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις θα επιθυμούσαν να αυξηθεί το επίπεδο αυτό.

“Οι περιορισμοί όσον αφορά την άνευ ανταμοιβής εργασία ή τις προσφορές σε είδος έχουν περιοριστική επίδραση σε μικρούς αλλά αποτελεσματικούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς ιδίως ως ερμηνεύονται σήμερα. Όπως αναφέρθηκε (*ερώτηση 13 του ερωτηματολογίου*), είναι πολύ δύσκολο για τους φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο να εξασφαλίσουν τοπική εθνική χρηματοδότηση ενώ η εμπορικού χαρακτήρα επιδοτήσεις τείνουν πλέον να προσανατολίζονται προς τοπικά θέματα. Ένας από τους ελάχιστους τομείς στους οποίους εξακολουθεί να είναι δυνατόν να εξασφαλισθεί ουσιαστική ενίσχυση είναι ο τομέας των προσφορών σε είδος, της εθελοντικής εργασίας, της προσφοράς χρόνου κ.λπ.». (*Απάντηση από το ερωτηματολόγιο στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς*)

Εντούτοις σύμφωνα με την οικονομική υπηρεσία του συντονιστικού φορέα του προγράμματος, η εθελοντική εργασία ή οι προσφορές σε είδος συνήθως δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από όσα λύνουν, δεδομένου ότι είναι δύσκολο να καταχωρηθούν λογιστικά και ως εκ τούτου να παράσχουν στέρεο υπόβαθρο για τις επιλέξιμες δαπάνες. Αντίθετα προτείνεται αυστηρότερος ορισμός των επιλέξιμων δαπανών και η καθιέρωση της δυνατότητας υψηλότερου συντελεστή συμβολής εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. 2.6.3).

2.6.5. Διαχείριση του προγράμματος

Το άρθρο 7 παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων (η ανακοίνωση επιβάλλεται να δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα πριν τις 31 Ιανουαρίου εκάστου έτους) καθώς και σχετικά με την προθεσμία για τη λήψη απόφασης εκ μέρους της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τους χρηματοδοτούμενους οργανισμούς (31 Μαΐου).

Όλοι οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί που έλαβαν μέρος στις διαβουλεύσεις δήλωσαν ομόφωνα ότι θα ήταν πολύ σκοπιμότερο για την Επιτροπή να δημοσιεύει την πρόσκληση υποβολής προτάσεων στις αρχές του φθινοπώρου του έτους που *προηγείται* του έτους της χορήγησης των χρημάτων και να ανακοινώνει τον κατάλογο των δικαιούχων πριν από την έναρξη του έτους χρηματοδότησης. Αυτό θα σήμαινε ότι τα ετήσια προγράμματα εργασίας που υποβάλλουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί στις αιτήσεις τους θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από την προσφορά της Επιτροπής (χάρη στην ευθυγράμμιση προς το ημερολογιακό έτος). Ως έχει η κατάσταση σήμερα, η απόφαση της Επιτροπής λαμβάνεται μόλις περί τα τέλη Μαΐου, πράγμα το οποίο συνήθως σημαίνει ότι τα χρήματα διατίθενται μόλις τον Αύγουστο ή τον Σεπτέμβριο του έτους που καλύπτει η επιδότηση. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει σοβαρότατα προβλήματα ροής χρημάτων στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

Ανάλογη ευθυγράμμιση προς το ημερολογιακό έτος θα αντιμετωπιζόταν θετικά επίσης εκ μέρους του φορέα διαχείρισης του προγράμματος.

Το άρθρο 8 ορίζει ως υποχρέωση της Επιτροπής να εξασφαλίζει την επιτυχία των δραστηριοτήτων που εκτελούνται εκ μέρους των μη κυβερνητικών οργανισμών βάσει του παρόντος προγράμματος. Εν προκειμένω καλύπτεται η διατήρηση καταλλήλου συστήματος παρακολούθησης, το οποίο να επιτρέπει στην Επιτροπή να πραγματοποιεί επιτόπιους ελέγχους και να της δίνει το δικαίωμα επιβάλλοντας της και την ανάλογη υποχρέωση να

ανακτά ποσά τα οποία καταβλήθηκαν αχρεωστήτως. Το άρθρο καθορίζει επίσης τις υποχρεώσεις των δικαιούχων όσον αφορά τη διατήρηση εγγράφων τεκμηρίωσης σε ό,τι αφορά τα έξοδα στα οποία επεβλήθησαν κατά το έτος της συγχρηματοδότησης και περίοδο πέντε ετών μετά από την τελευταία πληρωμή.

Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με τους οποίους πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις υποστηρίζουν ότι το υφιστάμενο σύστημα είναι υπέρ του δέοντος εστιασμένο σε εκθέσεις λογιστικού χαρακτήρα και επιθεωρήσεις ενώ αποδίδει ιδιαίτερα περιορισμένη σημασία στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων των μη κυβερνητικών οργανισμών. Το σύστημα ελέγχου είναι υπερβολικά αυστηρό και δεν ανταποκρίνεται στα σχετικά μικρά χρηματικά ποσά που καταλήγουν στους μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Υποστηρίζεται εν προκειμένω ότι πρέπει να εξετασθεί κάποιος τρόπος μείωσης του διοικητικού φόρτου της Επιτροπής σε ό,τι αφορά τη διαχείριση του προγράμματος αυτού.

Ωστόσο, στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται να σημειωθεί ότι η Δράση 81 “για την ενίσχυση του ρόλου των Γενικών Διευθύνσεων σε ό,τι αφορά τους ελέγχους” (Λευκή Βίβλος για την μεταρρύθμιση της Επιτροπής – μέρος II, Πρόγραμμα Δράσης) προβλέπει αντί της μείωσης την *αύξηση* των συστηματικών εκ των υστέρων αξιολογήσεων.

“Εν προκειμένω προβλέπεται ότι θα δημιουργηθεί μονάδα ελέγχου σε έκαστη Γενική Διεύθυνση Μέσω της επιχειρησιακής αυτής λειτουργίας επιδιώκεται η ανεξάρτητη παρακολούθηση της χρήσης του προϋπολογισμού εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης και η επισκόπηση συστημάτων, προγραμμάτων και επιδόσεων καθώς και οι εκ των υστέρων έλεγχοι δραστηριοτήτων πεδίου.”

Η ανάγκη για βελτίωση των εκ των υστέρων αξιολογήσεων τονίζεται περαιτέρω από τα αποτελέσματα της μελέτης της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060:

“Ωστόσο η εκ των υστέρων αξιολόγηση σε περίπτωση ...χρηματοδότησης δραστηριοτήτων εξακολουθεί να υστερεί λόγω της έλλειψης αναλόγων επενδύσεων χρόνου εκ μέρους του προσωπικού. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση δεν θεωρείται επί του παρόντος ως προτεραιότητα. Η συνεργασία με τεχνικές μονάδες επιβάλλεται να είναι συστηματικότερη και θα μπορούσε να βελτιωθεί ουσιαστικά.” (Σελίδα 131)

Το άρθρο 9 προβλέπει μέτρα που ενδέχεται να λάβει η Επιτροπή κατά του δικαιούχου σε περίπτωση που διαπιστωθούν παρατυπίες ή μη σεβασμός των λεπτομερειών της σύμβασης. Το άρθρο προβλέπει επίσης ότι ο δικαιούχος υποχρεούται να επιστρέψει πληρωμές που αδικαιολογήτως εισέπραξε.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο (1998-2000) δεν πραγματοποιήθηκαν σοβαρές παρατυπίες. Αλλά βάσει των εκ των υστέρων αξιολογήσεων (τελικές εκθέσεις και εσωτερικοί έλεγχοι), οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί κλήθηκαν να επιστρέψουν οιαδήποτε πλεονάσματα ανακαλύφθηκαν ή τις τυχόν ‘μη επιλέξιμες δαπάνες’. Ο υπολογισμός των επιλέξιμων δαπανών σε ορισμένες περιπτώσεις προκάλεσε διαφωνίες μεταξύ της Επιτροπής και των μη κυβερνητικών οργανισμών – πολύ συχνά σε ό,τι αφορά τις συμβολές σε είδος (σημείο 2.6.4.) – αλλά επιβάλλεται να σημειωθεί ότι όλα τα εκδοθέντα εντάλματα για επιστροφές εκτελέστηκαν δεόντως από τους δικαιούχους.

Ελάχιστα τα σχόλια των μη κυβερνητικών οργανισμών σε ό,τι αφορά το άρθρο 9. Ένας από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς κάλεσε την Επιτροπή να τηρήσει τις διατάξεις του εγχειριδίου διαχείρισης των επιχορηγήσεων ώστε να επιτρέπεται στους δικαιούχους να

μεταφέρουν στο επόμενο έτος χρηματοδότησης κατά μέγιστο πλεόνασμα 5% των συνολικών εισοδημάτων τους.

Το άρθρο 10 ορίζει τις υποχρεώσεις παρακολούθησης οιασδήποτε δραστηριότητας ή χρηματοδότησης εκ μέρους της Επιτροπής. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση προς την ως άνω διάταξη, η Επιτροπή πραγματοποιεί δειγματοληπτικές επισκέψεις σε συνεδριάσεις, εργαστήρια, διασκέψεις και άλλες δραστηριότητες των μη κυβερνητικών οργανισμών κατά την περίοδο του προγράμματος προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο εκτελούνται όντως οι προτεινόμενες δραστηριότητες. Επιπλέον, οι δικαιούχοι επιβάλλεται να παράσχουν – στο τέλος της περιόδου που καλύπτει εκάστοτε σύμβαση, πειστήρια για όλες τις δραστηριότητες που έχουν εκτελέσει κατά την περίοδο αυτή. Ανάλογα αποδεικτικά στοιχεία ενδέχεται να είναι για παράδειγμα αντίγραφα περιοδικών, ενημερωτικών δελτίων, ανακοινωθέντων τύπου, εκθέσεων, βιβλίων, CD-ROM, μαγνητοσκοπήσεων κ.λπ.

“Συνολικά το επίπεδο των επιτευγμάτων στο εξετασθέν δείγμα χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων είναι αρκετά καλό και οι δραστηριότητες τυγχάνουν εν γένει ορθής λογιστικής παρακολούθησης. Κατά κανόνα διαπιστώνεται ότι οι δικαιούχοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί έχουν υλοποιήσει τις περισσότερες από τις προβλεπόμενες δραστηριότητες και οι τελικές εκθέσεις περιγράφουν με σαφήνεια το συντελεσθέν έργο.” (*Αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060, σελ. 104*)

Βάσει του προγράμματος παρακολούθησης, ο φορέας συντονισμού του προγράμματος καλείται επίσης να εκτελεί ετησίως ελέγχους των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων των μη κυβερνητικών οργανισμών, δειγματοληπτικά απ’ τον κατάλογο των δικαιούχων.

Το άρθρο 10 δεν έχει προκαλέσει ιδιαίτερους προβληματισμούς μεταξύ των μη κυβερνητικών οργανισμών ή στην Επιτροπή.

Το άρθρο 11 υποχρεώνει την Επιτροπή να δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα της επιλογής των δικαιούχων βάσει του Προγράμματος Δράσης. Το άρθρο αυτό τηρήθηκε πιστά κατά την περίοδο 1998-2000 και τα αποτελέσματα δημοσιεύτηκαν ως προβλεπόταν τόσο στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσο και στην ιστοθέση της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος. Για το παρόν άρθρο διατυπώθηκαν σχόλια στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου είτε από την Επιτροπή είτε από τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που συμμετείχαν. Εν τούτοις σε προγενέστερη πρόσκληση υποβολής προτάσεων και σε προγενέστερη απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το τι επιτρέπεται να συγχρηματοδοτούν οι οργανισμοί αυτοί (όπως αναφερόταν στο ερωτηματολόγιο, θα μπορούσε, κατά συνέπεια, να καταλήξει σε ενωρίτερη δημοσίευση των δικαιούχων – και ως εκ τούτου μεγαλύτερη ευθυγράμμιση προς το ημερολογιακό έτος.

Το άρθρο 12 διευκρινίζει τις υποχρεώσεις της Επιτροπής για υποβολή έκθεσης στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του παρόντος προγράμματος. Οι απαντήσεις εκ μέρους της Επιτροπής και των συμμετασχόντων μη κυβερνητικών οργανισμών δεν περιείχαν σχόλια για το άρθρο αυτό.

2.6.6. Παράρτημα – ορισμός των τομέων των επιλέξιμων δραστηριοτήτων

Όσον αφορά **το παράρτημα**, οι απαντήσεις των μη κυβερνητικών οργανισμών στο ερωτηματολόγιο αποδεικνύουν ότι στην συντριπτική τους πλειονοψηφία επιθυμούσαν την αναθεώρηση ή την κατάργηση του. Αυτή η λεπτομερής, ποσοτικοποιημένη περιγραφή επιλέξιμων δραστηριοτήτων δημιουργεί δυσχερές πλαίσιο για το “πρόγραμμα των δραστηριοτήτων”, δεδομένου ότι υφίστανται πολλές αλληλεπικαλύψεις. Στο πλαίσιο της

προφορικής διαβούλευσης της 16ης Οκτωβρίου 2000, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί περιέγραψαν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν προκειμένου να καταχωρήσουν τις δραστηριότητές τους σε οιαδήποτε των ως άνω κατηγοριών. Οι περισσότερες από τις αναλαμβανόμενες δραστηριότητες των μη κυβερνητικών οργανισμών καλύπτουν όλους ή πολλούς από τους αναφερόμενους τομείς υψηλής προτεραιότητας και ως εκ τούτου το παράρτημα δε συμβάλλει στην εκπόνηση του προγράμματος εργασίας. Επιβάλλεται να τονισθεί ότι το παράρτημα προκάλεσε ανάλογες δυσκολίες στο φορέα διαχείρισης του προγράμματος σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση των αιτήσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο του προγράμματος, δεδομένου ότι στάθηκε σχεδόν αδύνατον να μετρηθούν και να καταχωρηθούν οι δραστηριότητες που πρότειναν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί στις επί μέρους κατηγορίες.

Επιπλέον στις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής ζητήθηκε οι “επιλέξιμες δραστηριότητες” να συνδέονται στενότερα με τις υπό εκτέλεση πολιτικές και προτεραιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλον.

3. ΓΕΝΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι είναι σαφές ότι ελάχιστα από τα άρθρα της σημερινής απόφασης του Συμβουλίου θεωρήθηκαν ως ‘δυσνόητα’ ή ως υπέρ το δέον ‘θεωρητικά’. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπήρξαν συζητήσεις μεταξύ της Επιτροπής και των δικαιούχων, το θέμα ήταν πρωτίστως η ερμηνεία του συντονιστικού φορέα του προγράμματος και η εφαρμογή των άρθρων.

3.1. Ασυμβατότητα προς τη χρηματοδότηση έργων

Ο κανόνας που καθιέρωσε ο συντονιστικός φορέας του προγράμματος όσον αφορά τη μη αποδοχή αιτήσεων σχετικά με τη χρηματοδότηση έργων από τους οργανισμούς αυτούς, που λαμβάνουν ‘χρηματοδότηση δραστηριοτήτων’ βάσει του Προγράμματος Δράσης, αποτέλεσε αντικείμενο έντονης κριτικής εκ μέρους ορισμένων μη κυβερνητικών οργανισμών. Ο φορέας συντονισμού του προγράμματος καθιέρωσε τον κανόνα “ένας κυβερνητικός οργανισμός, ένας προϋπολογισμός” το 1998 προκειμένου να εξασφαλίσει τη χρηματοοικονομική διαχείριση του προγράμματος, να βελτιώσει τη διαφάνεια και να ανταποκριθεί σε δημοσιονομικές δεσμεύσεις. Η πείρα που συγκέντρωσε η Επιτροπή στα έτη που προηγήθηκαν της καθιέρωσης του κανόνα (όταν δηλαδή ‘η χρηματοδότηση δραστηριοτήτων’ και η ‘χρηματοδότηση έργων’ θεωρούνταν ακόμη συμβατές) οδήγησε στην απόφαση να κληθούν οι Ευρωπαϊκοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί που ασχολούνται με το περιβάλλον να εγγράψουν *όλες τις δραστηριότητές τους* σε έναν προϋπολογισμό άπαξ ετησίως, πράγμα που εν συνεχεία απέκλειε αιτήσεις εκ μέρους τους για χρηματοδότηση έργων και τη χρηματοδότηση ‘ad hoc’. Πριν από την καθιέρωση του ως άνω κανόνα, η χρηματοδότηση έργων διαφόρων μη κυβερνητικών οργανισμών εξασφαλιζόνταν αποκεντρωμένα, με αποτέλεσμα να είναι πλέον αδύνατη η άρτια χρηματοοικονομική διαχείριση των ποσών αυτών. Η Επιτροπή κινδύνευε να χρηματοδοτήσει αλληλεπικαλυπτόμενες δραστηριότητες και οι φόβοι αυτοί εν συνεχεία επιβεβαιώθηκαν.

Από την άλλη πλευρά οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί ισχυρίζονται ότι τα λογιστικά συστήματα των μη κυβερνητικών οργανισμών έχουν βελτιωθεί και ότι δεν συντρέχουν λόγοι να θεωρηθεί ότι οι δικαιούχοι τόσο της ‘χρηματοδότησης δραστηριοτήτων’ όσο και της ‘χρηματοδότησης έργων’ δεν θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν τη χωριστή λογιστική καταχώρηση των πόρων κατά προσήκοντα και διαφανή τρόπο. Αυτό συμβαίνει ήδη, ισχυρίζονται, δεδομένου ότι πολλοί απ’ τους δικαιούχους του Προγράμματος Δράσης

λαμβάνουν επίσης χρηματοδότηση από άλλες ΓΔ και εξακολουθούν εν τούτοις να διατηρούν χωριστούς τους επί μέρους λογαριασμούς.

Επιπλέον ισχυρίζονται ότι ο κανόνας αυτός αντιφάσκει προς τις διατάξεις του εγχειριδίου για τη διαχείριση των επιχορηγήσεων δεδομένου ότι το εγχειρίδιο αυτό δεν αποκλείει το ενδεχόμενο οι δικαιούχοι «κύριας χρηματοδότησης» να υποβάλλουν αιτήσεις για επιχορήγηση έργων. Η εν λόγω παρατήρηση αληθεύει.

Ωστόσο, επιβάλλεται να σημειωθεί ότι το Πρόγραμμα Δράσης δεν αποτελεί μέσο «κύριας χρηματοδότησης» υπό στενή έννοια, δεδομένου ότι καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας και τις δραστηριότητες του επιλεγθέντος μη κυβερνητικού οργανισμού. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αναφέρεται ως «χρηματοδότηση δραστηριοτήτων» (βλ. 2.4).

Και δεδομένου ότι το ως άνω εγχειρίδιο προβλέπει ελάχιστα πρότυπα για την Επιτροπή σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των επιχορηγήσεων, και ως εκ τούτου επιτρέπει στις επί μέρους γενικές διευθύνσεις να επιβάλλουν αυστηρότερους κανόνες – ο συντονιστικός φορέας του προγράμματος κατέληξε σ' αυτές τις θέσεις.

Ελάχιστα από τις απαντήσεις που δόθηκαν εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής ήταν υπέρ της κατάργησης του «κανόνα της ασυμβατότητας» δεδομένου ότι θεωρούν ότι προκαλεί «διαχειριστικές δυσχέρειες». Αυτό που συμβαίνει είναι ότι τα εθνικά μέλη των συγχρηματοδοτούμενων μη κυβερνητικών οργανισμών που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο υποβάλλουν αιτήσεις για έργα προκειμένου να αποφευχθεί ο κανόνας αυτός – μολοντί ενδέχεται τα έργα να είναι στενότερα συνδεδεμένα προς τις δραστηριότητες του οργανισμού που συνδέει τα ως άνω μέλη απ' ότι προς τα μέλη αυτά και ως εκ τούτου θα ήταν σκοπιμότερο να εκτελεσθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.2. Καθυστερημένες πληρωμές

Ένα μόνιμο παράπονο των δικαιούχων του Προγράμματος Δράσης αφορά τις καθυστερημένες πληρωμές (που δε σχετίζονται αποκλειστικά και μόνο με το χρονοδιάγραμμα της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων ως αναφέρεται στο σημείο 2.6.5.).

Μετά από την ολοκλήρωση μίας σύμβασης, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί καλούνται να εκπονήσουν τελική έκθεση (η οποία περιγράφει τις εκτελεσθείσες δραστηριότητες, τις αναληφθείσες δαπάνες και τα εισοδήματα που συγκεντρώθηκαν κατά την περίοδο χρηματοδότησης). Η έκθεση αυτή συνήθως πρέπει να υποβληθεί πριν το τέλος Μαρτίου. Ένας από τους λόγους για τους οποίους οι τελικές πληρωμές ενίοτε εκτελούνται καθυστερημένα οφείλεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή λαμβάνει τις τελικές εκθέσεις για το προηγούμενο έτος κατά την περίοδο που αξιολογεί τις αιτήσεις χρηματοδότησης για το τρέχον έτος. Όλες οι τελικές εκθέσεις εξετάζονται προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν αποκλίσεις από τις διατάξεις των υπογραφεισών συμβάσεων, η δε τελική πληρωμή εξαρτάται από την κατάληξη της ως άνω αξιολόγησης.

Αυτή η διαδικασία αξιολόγησης που αποκαλύπτει τόσο τις δραστηριότητες όσο και τη χρηματοοικονομική πτυχή όλων των ολοκληρωμένων προγραμμάτων των μη κυβερνητικών οργανισμών, είναι λίαν χρονοβόρα και απορροφά την προσοχή αρκετών υπαλλήλων. Είναι ορθό ότι η Επιτροπή κατά την περίοδο 1998-2000 δεν ήταν πάντα σε θέση να τηρήσει την προθεσμία των 60 ημερών που προβλέπουν εν προκειμένου οι υπογραφείσες συμβάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προθεσμία που έχει οριστεί για τις τελικές εκθέσεις δεν τηρείται πάντα εκ μέρους των μη κυβερνητικών οργανισμών.

3.3. Μεταφορά κεφαλαίων

Ένας άλλος από τους προβληματισμούς των μη κυβερνητικών οργανισμών αφορά τους αυστηρούς κανόνες που διέπουν ό,τι σήμερα θεωρείται ως ‘συμπληρωματικά ή αντισταθμιστικά κεφάλαια’. Οι δικαιούχοι του Προγράμματος Δράσης είναι οργανισμοί ομπρέλες ή ευρωπαϊκά γραφεία συντονισμού για εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς οργανισμούς μέλη. Τα μέλη αυτά αναπτύσσουν δραστηριότητες στο πλαίσιο του (συγχρηματοδοτούμενου) προγράμματος εργασίας του ευρωπαϊκού οργανισμού. Εν συνεχεία συγκεντρώνουν τα συμπληρωματικά ποσά που είναι απαραίτητα προκειμένου να δικαιολογηθεί η συμβολή της Επιτροπής. Εντούτοις αν τα ποσά αυτά δεν μεταφέρονται σε τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα του δικαιούχου του Προγράμματος Δράσης (ήτοι του ευρωπαϊκού οργανισμού) δεν λαμβάνονται υπόψη.

Αυτό ωστόσο ορίζεται από το εγχειρίδιο της διαχείρισης των επιχορηγήσεων στο σημείο 1.2 για τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν στις συμφωνίες για επιχορηγήσεις εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (μέρος Β των δημοσιονομικών διατάξεων, άρθρο 7 – επιλέξιμες δαπάνες): “Προκειμένου να θεωρηθούν επιλέξιμες, οι δαπάνες επιβάλλεται - ... - να έχουν όντως αναληφθεί, καταχωρηθεί στους λογαριασμούς και τα φορολογικά έγγραφα **του δικαιούχου** καθώς και να είναι εντοπίσιμες και ελέγξιμες.”

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συλλογική πείρα που συγκεντρώθηκε τόσο εκ μέρους της Επιτροπής όσο και των μη κυβερνητικών οργανισμών που συμμετείχαν στη διαβούλευση (συμπεριλαμβανομένων όλων των σημερινών και προηγούμενων δικαιούχων), ως συνοψίζεται στις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο, αφήνει να εννοηθεί ότι το πρόγραμμα θα πρέπει να ανανεωθεί, ιδίως κατά προτίμηση για περίοδο 5 ετών – ορισμένες εντούτοις τροποποιήσεις όπως η διεύρυνση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής προκειμένου να περιληφθούν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί από χώρες που είναι υποψήφιες για προσχώρηση καθώς και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί των Βαλκανίων. Η αξιολόγηση της γραμμής του προϋπολογισμού B4-3060 (στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας SEM 2000), η οποία περιλαμβάνει σε βάθος ανάλυση της αποδοτικότητας και της αιτιολόγησης του ως άνω χρηματοοικονομικού μέσου, ελήφθη δεόντως υπόψη και τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής υποστηρίζουν τα συμπεράσματα της παρούσας έκθεσης υπέρ της ανανέωσης.

“Παρά κάποια αναπόφευκτα σφάλματα, ο βαθμός ολοκλήρωσης των προσδοκώμενων δραστηριοτήτων εν γένει κρίνεται ικανοποιητικός. Η χρησιμότητα της χρηματοδότησης δραστηριοτήτων είναι προφανής δεδομένου ότι επιτρέπει στους ευρωπαϊκούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς να συμμετάσχουν και να συμβάλλουν καλύτερα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.” (*Αξιολόγηση της γραμμής προϋπολογισμού B4-3060, σελ. 10*)

Η ανανέωση του Προγράμματος Δράσης υποστηρίζεται επίσης από την πρόταση για το έκτο Πρόγραμμα Δράσης σχετικά με το περιβάλλον, που προβλέπει δυνατότητες συνέχισης της χρηματοδότησης των μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το περιβάλλον προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή τους στο διάλογο”

“Η συνέχεια της χρηματοοικονομικής ενίσχυσης υπέρ των μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το περιβάλλον προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή στη διαδικασία διαλόγου.”

Η στρατηγική προσέγγισης της πρότασης για το έκτο Πρόγραμμα Δράσης σχετικά με το περιβάλλον αναγνωρίζει την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη εξουσία στους πολίτες, και τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν αναλυτικό και ευρείας κλίμακας διάλογο με τους εμπλεκόμενους από τον τομέα της διαμόρφωσης των πολιτικών περιβάλλοντος. Το πρόγραμμα προβλέπει επίσης συνεργασία με τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς στις χώρες που είναι υποψήφιος για προσχώρηση προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης για την υποστήριξη των μη κυβερνητικών οργανισμών που αναπτύσσουν δραστηριότητα κυρίως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος

Συστάσεις για την υποβολή προτάσεων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του ως άνω προγράμματος στην Επίσημη Εφημερίδα αριθ. **C 319 της 6.11.99**. Οι κάτωθι συστάσεις έχουν ως σκοπό να διευκολυνθούν οι ενδιαφερόμενοι ως προς το κατά πόσον θα ήταν σκόπιμο να υποβάλουν σχετική αίτηση υποψηφιότητας καθώς και σε ό,τι αφορά τη διατύπωση των αιτήσεών τους.

1.Πλαίσιο και στόχοι

Βάσει των διατάξεων της Απόφασης του Συμβουλίου αριθ. 97/872/EK της 16.12.97 (βλ. παράρτημα Δ), η Επιτροπή καλεί τους ευρωπαϊκούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς των οποίων οι δραστηριότητες καλύπτουν όλα ή ορισμένα από τα κράτη μέλη καθώς και χώρες που συνορεύουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση, να υποβάλλουν προτάσεις προκειμένου να εξασφαλίσουν χρηματοοικονομική επιδότηση. Η συμβολή αυτή θα πρέπει να καλύπτει δαπάνες που θεωρούνται εγγενείς των δραστηριοτήτων που παρέχονται από τους ως άνω μη κυβερνητικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του ετησίου προγράμματος εργασίας τους (κατά μέγιστο μπορεί να καλύπτει 12μηνο περίοδο). Οι υποψήφιοι οργανισμοί επιβάλλεται να αναπτύσσουν δραστηριότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι η δομή και οι δραστηριότητές τους κατ' αρχήν θα πρέπει να καλύπτουν πολλές Ευρωπαϊκές χώρες.

Η υποβολή αίτησης στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων αποκλείει υποβολή οιασδήποτε άλλης αίτησης για χρηματοδότηση εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος.

Η χρηματοοικονομική ενίσχυση που παρέχεται βάσει της παρούσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων (εφόσον διατίθενται κεφάλαια) μπορεί να παρασχεθεί αποκλειστικά και μόνο για δραστηριότητες κοινοτικού ενδιαφέροντος, που να συμβάλλουν ουσιαστικά στην περαιτέρω ανάπτυξη και υλοποίηση της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στις βασικές αρχές του πέμπτου Προγράμματος Δράσης για το περιβάλλον.

Οι τομείς δραστηριοτήτων που θεωρούνται επιλέξιμοι για κοινοτική χρηματοοικονομική αρωγή ορίζονται στο παράρτημα της Απόφασης του Συμβουλίου, το οποίο επίσης διευκρινίζει την αναλογία χρηματοδότησης που προβλέπεται για έκαστο τομέα δραστηριοτήτων.

Οι δικαιούχοι επιλέγονται βάσει των κριτηρίων που καθορίζονται στην παρούσα πρόσκληση υποβολής προτάσεων και συναρτήσει της διαθεσιμότητας των κεφαλαίων.

Επιπλέον, οι λαμβανόμενες αποφάσεις αφορούν το 2001 και δεν συνιστούν κατά κανένα τρόπο δέσμευση για τα επόμενα έτη.

2. Κριτήρια επιλεξιμότητας

Θα εξετασθούν αποκλειστικά και μόνο προτάσεις από οργανισμούς οι οποίοι:

- είναι ανεξάρτητοι και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αναπτύσσουν πρωτίστως δραστηριότητες στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και έχουν κοινωφελείς περιβαλλοντικούς στόχους·
- αναπτύσσουν δραστηριότητες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, (ήγουν όχι απλά και μόνο σε εθνικό επίπεδο)
- διαθέτουν διοικητική και οικονομική δομή διαχείρισης και
- των οποίων οι χρηματοοικονομικοί πόροι δεν προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από επιδοτήσεις εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Κριτήρια επιλογής

Κατά την εξέταση των προτάσεων, οι δικαιούχοι επιλέγονται βάσει των εξής κριτηρίων:

- Ικανοποιητική σχέση –κόστος οφέλους
- διαρκείς πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο,
- αποτελεσματική και εξισορροπημένη συνεργασία μεταξύ τυχόν εταίρων όσον αφορά: το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων, την εκτέλεση των δραστηριοτήτων και τη χρηματοοικονομική συμμετοχή,
- συμβολή σε πολυεθνική προσέγγιση και ιδίως στη διαμεθοριακή συνεργασία εντός της Ένωσης, για την κάλυψη και, εφόσον είναι απαραίτητο, εδαφών πέραν των συνόρων αυτής με τις γειτονικές χώρες,
- δυνατότητα προαγωγής του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ των εταίρων που καθορίζει το πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης, όπως οι κυβερνητικοί οργανισμοί, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, κ.λπ., προκειμένου να ενθαρρυνθούν ορισμένες μη αντιστρεπτές μεταβολές της διαγωγής των εμπλεκόμενων μερών,
- βαθμός της αντιπροσωπευτικότητας του αντιστοίχου κινήματος,
- δυνατότητα διευκόλυνσης της πολυτομεακής προσέγγισης σχετικά με το περιβάλλον,
- ποιότητα της συνεργασίας και του διαλόγου μεταξύ της εκάστοτε ένωσης και των μελών της μέσω της τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών,
- δυνατότητα να αποδειχθεί η χρηματοοικονομική σκοπιμότητα του ετησίου προγράμματος των δραστηριοτήτων μέσω ενός ρεαλιστικού, εύλογου και εξισορροπημένου προϋπολογισμού,

- ανάληψη δεσμεύσεων όσον αφορά την κατά το δυνατόν ευρύτερη διαφήμιση της κείμενης περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του Κοινοτικού προγράμματος πολιτικής και δράσης για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη.

4. Χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις

Το παράρτημα Β καθορίζει τις χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις που ισχύουν για όλους τους τύπους χρηματοοικονομικής αρωγής εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης της Επιτροπής για το περιβάλλον. Οι ως άνω χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις συνδυάζονται με τους όρους που καθορίζει η Απόφαση του Συμβουλίου για την καθιέρωση Προγράμματος Δράσης υπέρ της προαγωγής των μη κυβερνητικών οργανισμών που ασχολούνται με το περιβάλλον η οποία προβλέπει ότι η Επιτροπή κατ' αρχήν δύναται να χρηματοδοτήσει ως και 50% των προβλεπομένων από τον προϋπολογισμό του εκάστοτε μη κυβερνητικού οργανισμού δραστηριοτήτων καθώς και των αντιστοίχων διοικητικών δαπανών αυτού. Εάν η αίτηση εγκριθεί η Επιτροπή θα συγχρηματοδοτήσει ποσοστό των συνολικών επιλέξιμων δαπανών σύμφωνα με τους επισυναπτόμενους χρηματοοικονομικούς όρους (παράρτημα Β).

Οι προϋποθέσεις αυτές αποτελούν συστατικό στοιχείο της συμφωνίας που συνάπτεται με έκαστο των δικαιούχων.

Επισύρεται η προσοχή των υποψηφίων στις κάτωθι διατάξεις της ως άνω Απόφασης του Συμβουλίου:

“Προκειμένου να καταστεί δυνατή η χορήγηση επιδοτήσεων που να υπερβαίνουν τα 150.000 ECU οι λογαριασμοί του αντιστοίχου μη κυβερνητικού οργανισμού για τα προηγούμενα δύο έτη θα πρέπει να έχουν πιστοποιηθεί από αναγνωρισμένο ελεγκτή, και οι λογαριασμοί για την περίοδο κατά την οποία θα χρησιμοποιηθεί η επιδότηση θα πρέπει επίσης να πιστοποιηθούν από αναγνωρισμένο ελεγκτή. Προκειμένου να χορηγηθεί επιδότηση που να μην υπερβαίνει τα 150.000 ECU, οι λογαριασμοί του αντιστοίχου μη κυβερνητικού οργανισμού θα πρέπει να διατίθενται σε μορφή αναγνωρίσιμη από την Επιτροπή για τα προηγούμενα δύο χρόνια και να διατηρούνται στη μορφή αυτή κατά την περίοδο που χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη επιδότηση.”

Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι έκαστος υποψήφιος θα πρέπει να είναι έτοιμος να διαθέσει τους λογαριασμούς του υπό την μορφή που απαιτεί η Επιτροπή πολύ σύντομα μετά από την αρχική επιλογή της αίτησης για χρηματοδότηση.

5. Η αίτηση

Η αίτηση θα πρέπει να συνταχθεί σε μια από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά προτίμηση μάλιστα στα Αγγλικά ή τα Γαλλικά, προκειμένου να διευκολυνθεί η εξέταση όλων των αναμενομένων αιτήσεων, ενώ επιβάλλεται παράλληλα να συνοδεύεται από επίσημη επιστολή με την οποία να ζητείται η επιδότηση. Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει το παράρτημα Α του παρόντος εγγράφου, δεόντως συμπληρωμένο δακτυλογραφικά (και όχι χειρόγραφα), καθώς και τα πλήρη στοιχεία του τραπεζικού λογαριασμού του υποψηφίου.

Οι αιτήσεις επιβάλλεται να περιλαμβάνουν περιγραφή των δραστηριοτήτων του οργανισμού στο σημείο 2 του παραρτήματος Α. Παρακαλείσθε να επισυνάψετε λεπτομερές και ακριβές πρόγραμμα των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων του οργανισμού για το οικονομικό έτος 2000. Ο προγραμματισμός αυτός πρέπει να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες όπως: τη συμμετοχή σε δράσεις συντονισμού μεταξύ των μελών της ένωσης, ετήσιες συνεδριάσεις, τα μέτρα για την πληροφόρηση των μερών (ενημερωτικά δελτία), την προπαρασκευή εκθέσεων τις εκδόσεις κ.λπ.

Έκαστη δραστηριότητα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο χωριστής περιγραφής η οποία θα περιλαμβάνει την περιγραφή της εν λόγω δραστηριότητας, τους στόχους και το κοινό στόχο, ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα καθώς και τα προβλεπόμενα αποτελέσματα. Κατά τη σύνταξη των αιτήσεων, οι υποψήφιοι οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το σχήμα που παρατίθεται στο παράρτημα της απόφασης του Συμβουλίου, στο οποίο ορίζονται οι τομείς δραστηριοτήτων που κρίνονται οι επιλέξιμοι για χρηματοοικονομική ενίσχυση εκ μέρους της Κοινότητας και το ποσοστό της χρηματοδότησης που μπορεί να καλύψει έκαστο τομέα.

Μολονότι η χρηματοοικονομική αρωγή θα χορηγηθεί αποκλειστικά και μόνο επί τη βάσει του προβλεπόμενου προγράμματος για το 2000, παρακαλείσθε να αναφέρετε ενδεικτικά και τις δραστηριότητες που αναλήφθηκαν κατά το προηγούμενο έτος.

6. Διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης των αιτήσεων

Οι προτάσεις υποβάλλονται (με βάση την ταχυδρομική σφραγίδα) έως και τις 17 Ιανουαρίου 2000 στην κάτωθι διεύθυνση:

European Commission
Environment Directorate-General
Saturnino Munoz Gómez
Head of Unit ENV.5
TRMF 00/74
Rue de la Loi 200
B-1049 Brussels.

Τηλ. (0032) 2/2999332

Όλα τα απαιτούμενα έγγραφα θα πρέπει να αποσταλούν εις τριπλούν στην ως άνω διεύθυνση. Θα πρέπει επίσης να υποβάλλονται σε χαρτί A4.

Η πλήρης πρόταση επιβάλλεται να υποβληθεί, υπό τη μορφή που αναφέρεται στο σημείο 5, με συστημένη επιστολή. Δεν γίνονται δεκτές τηλεομοιοτυπίες, δεν προβλέπεται δυνατότητα ιδιόχειρης κατάθεσης του φακέλου ενώ παράλληλα δεν θα εξετασθούν φάκελοι που αποστέλλονται τμηματικά, δεν είναι πλήρης ή δεν περιέχουν επαρκείς λεπτομέρειες.

Η διαδικασία αξιολόγησης της αίτησης έχει ως εξής:

- παραλαβή, καταχώρηση και αποδεικτικό παραλαβής εκ μέρους της Επιτροπής,
- εξέταση εκ μέρους των υπηρεσιών της Επιτροπής,

- διατύπωση της τελικής απόφασης και κοινοποίηση του αποτελέσματος στον αιτούντα

Η απόφαση της Επιτροπής είναι τελική.

Η όλη διαδικασία είναι αυστηρά εμπιστευτικού χαρακτήρα. Σε περίπτωση έγκρισης εκ μέρους της Επιτροπής, μία μόνο σύμβαση η οποία καλύπτει όλες τις δραστηριότητες προς συγχρηματοδότηση (σε EURO), συνάπτεται μεταξύ της Επιτροπής και του φορέα που υποβάλλει την πρόταση.

Οι αιτούντες θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι δεδομένου του όγκου των αιτήσεων που αναμένεται να υποβληθούν η διαδικασία αξιολόγησης είναι πιθανόν να διαρκέσει πολλούς μήνες. Ωστόσο, θα πρέπει να ολοκληρωθεί έως την 31η Μαΐου 2000. Ο αναμενόμενος όγκος αιτήσεων σημαίνει επίσης ότι η Επιτροπή θα πρέπει να είναι πολύ αυστηρή κατά την εφαρμογή των κριτηρίων επιλογής και την απόρριψη αιτήσεων που δεν έχουν υποβληθεί σύμφωνα με τα όσα ορίζονται ανωτέρω. Παρακαλείσθε να διαβάσετε προσεκτικά όλες τις πληροφορίες που υποβάλλονται και να ελέγξετε κατά πόσο έχετε ανταποκριθεί σε όλες τις απαιτήσεις. Τυχόν παραλήψεις, λάθη ή σφάλματα θα μπορούσαν να έχουν σαν αποτέλεσμα την απόρριψη της αίτησής σας.

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ:
Α. Διοικητικές πληροφορίες
- Β. Νομικές και χρηματοοικονομικές προϋποθέσεις
- Γ. Πρότυπο σύμβασης
- Δ. Κείμενο της Απόφασης του Συμβουλίου 97/872 ΤΗΣ 16ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L354 30 ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1997

Πιστοποιητικά που επιβάλλεται να επισυναφθούν στην αίτηση επιδότησης

Έγγραφα που πρέπει να επισυνάπτονται συστηματικά στην αίτηση επιδότησης

- (1) Το παράρτημα Α δεόντως συμπληρωμένο (τα σημεία που αναφέρονται με έντονους χαρακτήρες είναι υποχρεωτικά, δέον να σημειωθεί ότι όσες αιτήσεις δεν έχουν πλήρως συμπληρωθεί θα απορριφθούν)
- (2) Ετήσιοι λογαριασμοί του αιτούντος για την προηγούμενη λογιστική περίοδο
- (3) Επίσημο καθεστώς που ισχύει για τον αιτούντα και αντίστοιχο πιστοποιητικό νομικής καταχώρισης
- (4) Βιογραφικό σημείωμα των ατόμων που αναλαμβάνουν τα καθήκοντα σχετικά με τις προς επιδότηση δραστηριότητες.
- (5) Ετήσια έκθεση δραστηριότητας του οργανισμού για το προηγούμενο έτος
- (6) Επίσημη επιστολή αίτησης για επιδότηση

Έγγραφα που επισυνάπτονται εφόσον υφίστανται

- (1) Κατάλογος των μελών της διοίκησης ή του διοικητικού συμβουλίου (ονόματα, τίτλοι ή καθήκοντα στο πλαίσιο του οργανισμού που υποβάλει την αίτηση)
- (2) Πιστοποιητικό ελέγχου που έχει εκδοθεί το πολύ πριν δύο χρόνια από εγκεκριμένο ελεγκτή
- (3) Χρηματική εγγύηση
- (4) Αναφορές (επιπρόσθετες των απαιτούμενων βάσει του σημείου 1.5) σχετικά με έργα που επωφελούνται (ή επωφελήθηκαν) της αρωγής άλλων διεθνών οργανισμών ή κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Τυποποιημένο δελτίο αίτησης επιδοτήσεων (που κατά προτίμηση θα πρέπει να συμπληρωθεί στα Αγγλικά ή τα Γαλλικά)

1. Διοικητικές πληροφορίες σχετικά με τον αιτούντα

1.1 Ταυτότητα του αιτούντος

Όνομα του οργανισμού (πλήρης νομική ονομασία):

Συντομογραφική ονομασία (εφόσον υφίσταται):

Ακρωνύμιο (εφόσον υφίσταται):

Αριθμός νομικής καταχώρησης (εφόσον υφίσταται):¹⁰

Νομικό καθεστώς του αιτούντος :

Ονομασία και τίτλος (ιδιότητα) του εντολοδόχου που δύναται να αναλάβει νομικές δεσμεύσεις εξ' ονόματος του αιτούντος οργανισμού:

Όνομα και τίτλος (ιδιότητα) του αρμοδίου για τα τεχνικά θέματα:

Διεύθυνση του αιτούντος

Οδός:

Αριθ:

Ταχ. Κώδικας:

Πόλη:

Χώρα:

Τηλ. :

Τηλεομοιοτυπία :

Ηλ. Ταχυδρομείο :

Σημείωση : Όλοι οι τομείς που αναφέρονται με έντονους χαρακτήρες θα πρέπει να συμπληρωθούν, οι αιτήσεις που δεν έχουν συμπληρωθεί πλήρως απορρίπτονται .

¹⁰ Η ενδεχόμενη έγκριση των αιτούντων εκ μέρους των κρατών μελών ενδέχεται να αποτελέσει εναλλακτική δυνατότητα εν σχέση προς την αίτηση αναλόγων πληροφοριακών στοιχείων (Αναθεώρηση 3 της 10ης Νοεμβρίου 1998 στις 12.00 η ώρα)

1.2 Τραπεζικά δεδομένα του αιτούντος (παρακαλείσθε να συμπεριλάβετε έγγραφο από την λογιστική υπηρεσία ή την τράπεζα του αιτούντος, υπογραμμένο από τον εντολοδόχο που εξουσιοδοτείται να δεσμεύσει νομικά τον αιτούντα οργανισμό)

Σημείωση : Ο τραπεζικός λογαριασμός θα πρέπει να έχει ανοιχθεί στη χώρα στην οποία έχει το κύριο γραφείο του ο αιτών :

Ονομασία της τράπεζας:

Οδός:

Αριθ:

Ταχ. Κώδικας:

Πόλη:

Χώρα:

Τραπεζικός κώδικας, κώδικας ταξινόμησης κ.λπ.:

Αριθμός τραπεζικού λογαριασμού:

Δικαιούχος του τραπεζικού λογαριασμού :

1.3 Σύνοψη των γενικών δραστηριοτήτων και στόχοι του αιτούντος

1.4 Ομάδα(ες)/εταιρία(ες) που είναι μέτοχοι των οργανισμών που υποβάλλουν αίτηση (εφόσον υφίστανται):

αναφέρατε την ονομασία (π.χ. την πλήρη νομική ονομασία) έκαστου οργανισμού:

1.5 Επιδοτήσεις, συμβάσεις ή κοινοτικά δάνεια που έχουν επιτευχθεί άμεσα ή έμμεσα κατά τις τρεις προηγούμενες λογιστικές περιόδους από οιοδήποτε των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Για έκαστη επιδότηση, σύμβαση ή δάνειο αναφέρατε:

-το αντίστοιχο κοινοτικό πρόγραμμα:

-τον τίτλο του έργου και τον αριθμό της σύμβασης:

-το έτος συμβολής εκ μέρους της Επιτροπής:

-το ποσό της επιδότησης, της σύμβασης ή του δανείου:

1.6 Αιτήσεις επιδότησης που υποβλήθηκαν (ή πρόκειται να υποβληθούν) κατά το τρέχον έτος στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

Για εκάστη επιδότηση ή σύμβαση, αναφέρατε:

- το αντίστοιχο κοινοτικό πρόγραμμα:**
- τον τίτλο του έργου:**
- το ποσό της σύμβασης ή της επιδότησης:**

2. Λεπτομερής περιγραφή των δραστηριοτήτων του οργανισμού προς επιδότηση (οι παρεχόμενες πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν ως τεχνικό παράρτημα της σύμβασης σε περίπτωση που εγκριθεί η πρόταση, επιβάλλεται να αναφερθούν όλες οι πληροφορίες καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του οργανισμού). *Να συνταχθεί κατά προτίμηση στα Αγγλικά ή στα Γαλλικά.*

2.1 Συνοπτική περιγραφή των δραστηριοτήτων του οργανισμού για τον οποίον ζητείται επιδότηση.

Παρακαλείσθε να περιλάβετε λεπτομερές και ακριβές πρόγραμμα προβλεπόμενων δραστηριοτήτων του οργανισμού για το οικονομικό έτος 2000. Το πρόγραμμα αυτό επιβάλλεται να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες όπως: η συμμετοχή σε δράσεις συντονισμού μεταξύ ενώσεων μελών, ετήσιες συναντήσεις, μέτρα για την πληροφόρηση των μελών (ενημερωτικά δελτία), προπαρασκευή εκθέσεων, δημοσιεύσεις κ.λπ.

Έκαστη δραστηριότητα πρέπει να αποτελείσει αντικείμενο χωριστού περιγραφικού δελτίου συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής της εν λόγω δραστηριότητας, των στόχων και του κοινού στο οποίο στοχεύει, του ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος και των προβλεπόμενων αποτελεσμάτων. Κατά τη σύνταξη των αιτήσεων, οι αιτούντες θα πρέπει να λάβουν υπόψη το σχήμα που προτείνει το παράρτημα της Απόφασης του Συμβουλίου, στο οποίο ορίζονται οι τομείς δραστηριότητας που είναι επιλέξιμοι για χρηματοοικονομική ενίσχυση εκ μέρους της Κοινότητας και στο οποίο αναφέρεται επίσης η αναλογία χρηματοδότησης για έκαστο τομέα. Παρακαλείσθε παράλληλα να αναφέρετε τα καθήκοντα που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του οργανισμού που ο αιτών προτίθεται να αναθέσει σε τρίτους (τρίτα μέρη) οργανισμούς/εταιρίες/ενώσεις:

2.2 Τα αποτελέσματα που αναμένονται από τις δραστηριότητες του οργανισμού σας για τον οποίο ζητείτε επιδότηση (παρακαλείσθε να αναφέρετε τα μετρήσιμα στοιχεία μέσω των οποίων μπορεί να αξιολογηθεί η επίπτωση της επιδότησης σε σχέση με τους καθορισθέντες γενικούς στόχους. Επίσης, τον πληθυσμό-στόχο και την αντιστοίχως χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία, επιπλέον του τελικού προϊόντος που ο αιτών προτίθεται να παραδώσει στην Επιτροπή κατά την περάτωση των δραστηριοτήτων του οργανισμού σας).

2.3 Συνοπτικό χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων του οργανισμού σας για τις οποίες ζητείτε επιδότηση

Ημερομηνία έναρξης των εργασιών¹¹

Ημερομηνία λήξης των εργασιών¹²

Αριθμός μηνών που κρίνονται απαραίτητοι προκειμένου να ολοκληρωθούν οι δραστηριότητες του οργανισμού σας (μέγιστο 12 μήνες).

Άλλες πληροφορίες που σχετίζονται με το χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων του οργανισμού σας.

Θα επιθυμούσατε να λάβετε την ενδεχόμενη έγκριση της χρηματοδότησης στα:

Αγγλικά ☐ Γαλλικά ☐

¹¹ Η ημερομηνία της έναρξης και λήξης των εργασιών καθορίζουν την περίοδο επιλεξιμότητας οιασδήποτε δαπάνης...

¹² Όλες οι δαπάνες που αν λαμβάνονται μετά την ως άνω ημερομηνία δεν κρίνονται επιλέξιμες εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες εκδίδεται αντίστοιχη άδεια εκ μέρους των αρμοδίων υπηρεσιών

3. Προβλέψεις του προϋπολογισμού για τις δραστηριότητες του οργανισμού προς επιδότηση (οι πληροφορίες που παρατίθενται εν προκειμένω θα χρησιμοποιηθούν ως χρηματοοικονομικό παράρτημα της σύμβασης εφόσον εγκριθεί η πρόταση). *Κατά προτίμηση να συνταχθεί στα Αγγλικά ή τα Γαλλικά*

3.1 Η σύνοψη των δημοσιονομικών προβλέψεων για τις οποίες απαιτείται επιδότηση, η λεπτομερής ανάλυση των δαπανών και η μέθοδος υπολογισμού συναρτήσει των κάτωθι πινάκων πρέπει να επισυναφθούν στην παρούσα σύνοψη. Ο προβλεπόμενος προϋπολογισμός επιβάλλεται να είναι εξισορροπημένος όσον αφορά τις δαπάνες και τις αντίστοιχες αποδείξεις. Ο αιτών βεβαιώνει ότι οι αναφερόμενες δαπάνες είναι απαραίτητες για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του οργανισμού προς επιδότηση καθώς και ότι θα αναληφθούν ουσιαστικά και θα καταχωρηθούν στους επίσημους λογαριασμούς του οργανισμού (άρθρο 10.1.5 των γενικών όρων)			
Μέρος Α επιλέξιμες δαπάνες/κόστη	(σε Euro)	Μέρος Β πρόγραμμα χρηματοδότησης	(σε Euro)
α) Κόστος προσωπικού που αναλαμβάνει τις δραστηριότητες του οργανισμού		α) άμεσες αποδείξεις από τις δραστηριότητες του οργανισμού	
β) Ταξιδιωτικές και επισιτιστικές δαπάνες του προσωπικού που συμμετέχει στις δραστηριότητες του οργανισμού		β) συμβολή του αιτούντος	
γ) Κόστος ειδών εξοπλισμού (αποκλειστικά και μόνο απόσβεση)		γ) συμβολές από άλλους οργανισμούς (παρακαλείσθε να διευκρινίσετε περί τίνος πρόκειται)	
δ) Διαρκή είδη εξοπλισμού και κόστος χαρτικών		δ) συμβολή που ζητείται από την Επιτροπή βάσει της παρούσας αίτησης	
ε) Κόστος εκτυπώσεων, δημοσιεύσεων, μεταφράσεων, διερμηνειών (συμπεριλαμβανομένων των συνδρομών, των CD rom, της διανομής...)		ε) εκτίμηση των τραπεζικών τόκων από την ζητούμενη επιδότηση κατά την περίοδο εκτέλεσης των δραστηριοτήτων του οργανισμού	
στ) ανάθεση μέρους της σύμβασης και/ή μεταφορά κεφαλαίων σε εταίρους		στ) άλλες συμβολές, εφόσον υφίστανται, εκ μέρους της Επιτροπής για τις ίδιες δραστηριότητες του οργανισμού (παρακαλείσθε να διευκρινίσετε περί τίνος πρόκειται)	
ζ) Άλλες άμεσες δαπάνες, εφόσον υφίστανται, (θέρμανση, φωτισμός, ενοικίαση χώρων κ.λπ. παρακαλείσθε να διευκρινίσετε περί τίνος πρόκειται) :			
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
Υπολογισμός, εφόσον είναι δυνατόν, των συμβολών “σε είδος” (1)		Υπολογισμός εφόσον είναι δυνατόν των συμβολών “σε είδος” ¹³	
ΣΥΝΟΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	

¹³ Αναφέρεται στις συμβολές που δεν συνεπάγονται τιμολόγια, π.χ.: εθελοντική εργασία ή ελεύθερη χρήση υλικών ή χώρων.

3.2 Ανάλυση των επιλέξιμων δαπανών ανά κατηγορία

Α. Δαπάνες προσωπικού (αναφορά: χρηματοοικονομικοί όροι άρθρο 10 παράγραφος 2 ως επισυνάπτεται)

Ονοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Καθεστώς ¹⁴	Κόστος μηνιαίου μισθού ¹⁵	Διάρκεια (σε μήνες)	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ Ι.1					

Β. ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Προορισμός της αποστολής	Ταξιδιωτικές δαπάνες	Έξοδα ξενοδοχείου	Άλλα	Αριθμός ημερών	ΣΥΝΟΛΟ
Σύνολο					

Γ. ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΜΟΝΙΜΩΝ ΕΙΔΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ (ΑΠΟΣΒΕΣΗ)¹⁶ (ΑΝΑΦΟΡΑ ΑΡΘΡΟ 10.2 ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ)

Είδος εξοπλισμού	Μοναδιαίο κόστος	Ποσότητα	Επιλέξιμο κόστος (απόσβεση)	ΣΥΝΟΛΟ
Σύνολο				

¹⁴ Μόνιμο προσωπικό ή προσωπικό το οποίο προσλαμβάνεται για τη διάρκεια του έργου

¹⁵ Μηνιαίος μεικτός μισθός συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, και εξαιρουμένων οιασδήποτε άλλων δαπανών

¹⁶ Παρακαλείσθε να επισυνάψετε την μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της απόσβεσης στην παρούσα αίτηση

Δ. Κόστος αγοράς ειδών και υλικού γραφείων (εφόσον δεν περιλαμβάνεται στις έμμεσες δαπάνες)

<i>Είδος δαπάνης</i>	<i>Ποσότητα</i>	<i>Μοναδιαίο κόστος</i>	<i>Συνολικό κόστος</i>
<i>Σύνολο</i>			

Ε. Δαπάνες έκδοσης, δημοσίευσης, μετάφρασης, διερμηνείας (συμπεριλαμβανομένων των συνδρομών, CD Rom, διανομής,)

<i>Είδος δαπάνης</i>	<i>Ποσότητα</i>	<i>Μοναδιαίο κόστος</i>	<i>Συνολικό κόστος</i>
<i>Σύνολο</i>			

ΣΤ. Ανάθεση εργασιών και/ή μεταφορά κεφαλαίων σε τρίτους (άρθρο 10 παράγραφος 2 των όρων χρηματοδότησης).

Παρακαλείσθε να αναφέρετε :

- Το ακριβές όνομα και τη διεύθυνση οιοδήποτε υπεργολάβου/εταίρου¹⁷
- Την ακριβή φύση των καθηκόντων που ανατίθενται στο συγκεκριμένο άτομο/οργανισμό
- Το ποσό και τη μέθοδο υπολογισμού (αναλυτικοί υπολογισμοί) .

ΣΥΝΟΛΟ

¹⁷ Τα έγγραφα αυτά θα πρέπει να επιτρέψουν σε αντίστοιχες υπηρεσίες να αποφανθούν για την επιλεξιμότητα των δαπανών

Z. Άλλες άμεσες δαπάνες που δε διευκρινίζονται σε άλλες κατηγορίες που αναφέρονται ανωτέρω (θέρμανση, φωτισμός, ενοικίαση χώρων κ.λπ. παρακαλείσθε να διευκρινίσετε περί τίνος πρόκειται)

<i>Είδος δαπανών</i>	<i>Ποσότητα</i>	<i>Μοναδιαίο κόστος</i>	<i>Συνολικό κόστος</i>
<i>Σύνολο</i>			

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

3.3 Λεπτομέρειες σχετικά με άλλους χρηματοδοτικούς πόρους, εφόσον υφίστανται (εξαιρουμένων των Κοινοτικών επιδοτήσεων),

(Παρακαλείσθε να συμπληρώσετε τις κάτωθι πληροφορίες για έκαστο των συγχρηματοδοτούντων οργανισμών/ενώσεων/εταιριών)

- Επωνυμία της εταιρίας ή του οργανισμού (πλήρης νομική επωνυμία) :
- Διεύθυνση:
- Υπεύθυνος στον οργανισμό συγχρηματοδότησης (ονοματεπώνυμο, τίτλος ή βαθμός, τηλ., αριθ. τηλεομοιοτυπίας, στοιχεία ηλ. ταχυδρομείου):
- Ποσό που ο οργανισμός συγχρηματοδότησης συμφωνεί να δεσμεύσει υπέρ των δραστηριοτήτων του υπό εξέταση οργανισμού:
- Σχόλια σε περίπτωση που η απόφαση συγχρηματοδότησης δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί:

Δήλωση του αιτούντος :

Ο υπογραφόμενος, επιβεβαιώνει ότι οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα αίτηση είναι ακριβείς

Ονοματεπώνυμο:

Τίτλος ή ιδιότητα, εκπροσώπησης :

Τηλ.:

Αριθ. τηλεομοιοτυπίας:

Αριθ.ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

Υπογραφή:

Ημερομηνία:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

**Γενικοί όροι και προϋποθέσεις που ισχύουν για τις συμφωνίες επιδότησης των
Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**

ΜΕΡΟΣ Α - ΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 - Υποχρέωση εκτέλεσης

1.1 Εκτός των περιπτώσεων *ανωτέρας βίας*, ο δικαιούχος καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εξασφαλίσει ότι το εγχείρημα εκτελείται σύμφωνα με τους όρους και τις ρυθμίσεις που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της συμφωνίας.

1.2 Οιοδήποτε απρόβλεπτο συμβάν που είναι αδύνατο να αντιμετωπισθεί, θεωρείται περίπτωση *ανωτέρας βίας*.

Άρθρο 2 - Ευθύνη

2.1 Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες δεν μπορούν, υπό οποιοδήποτε συνθήκες ή για οποιοδήποτε λόγο, να θεωρηθούν υπεύθυνες στην περίπτωση καταγγελιών που απορρέουν από την συμφωνία σχετικά με υλικές ή σωματικές βλάβες που προκάλεσε προσωπικό ή αντικείμενα ιδιοκτησίας του δικαιούχου κατά τη διεξαγωγή της ενέργειας. Ως εκ τούτου ουδεμία διεκδίκηση ή πληρωμή γίνονται δεκτές εκ μέρους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά ανάλογες καταγγελίες.

2.2 Εκτός των περιπτώσεων *ανωτέρας βίας*, ο δικαιούχος καλείται να αποζημιώσει τις ευρωπαϊκές κοινότητες για οιαδήποτε ζημία προκληθεί συνεπεία του εγχειρήματος ή λόγω της ανεπιτυχούς εκτέλεσής του.

2.3 Ο δικαιούχος είναι ο μόνος υπεύθυνος έναντι τρίτων, συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους ζημιών που προκαλούνται σε τρίτους κατά την εκτέλεση της ενέργειας.

Άρθρο 3 - Λύση της συμφωνίας

3.1 Ο δικαιούχος μπορεί οποτεδήποτε να παραιτηθεί της επιδότησης μέσω γραπτής

προειδοποίησης δύο μηνών, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να καταβάλει αποζημίωση. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος δικαιούται της καταβολής της επιδότησης μόνο για το τμήμα της ενέργειας που έχει διεξαχθεί.

3.2 Η Επιτροπή δύναται να καταγγείλει τη συμφωνία εφόσον ο δικαιούχος, άνευ σοβαρού οικονομικού ή τεχνικού λόγου, δεν ανταποκριθεί σε μία από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμφωνία και εφόσον, μολονότι κλήθηκε με συστημένη επιστολή να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις αυτές, εξακολουθεί να μην το πράττει ένα μήνα μετά από την παραλαβή της επιστολής.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι πληρωμές της Επιτροπής περιορίζονται στις επιλέξιμες δαπάνες στις οποίες έχει πράγματι προβεί ο δικαιούχος κατά τη στιγμή λύσεως της σύμβασης, εξαιρουμένων των δαπανών που έχουν σχέση με τρέχουσες αναλήψεις υποχρεώσεων, οι οποίες όμως προορίζονται να εκτελεσθούν μετά τη λύση.

3.3 Η Επιτροπή μπορεί να λύσει τη συμφωνία χωρίς προειδοποίηση και χωρίς την καταβολή κανενός είδους αποζημίωσης εάν ο δικαιούχος:

κηρύξει πτώχευση, βρίσκεται υπό εκκαθάριση ή άλλη παρόμοια διαδικασία,

προβεί σε ανακριβείς ή μη πλήρεις δηλώσεις προκειμένου να λάβει τη χορηγούμενη επιδότηση που προβλέπει η συμφωνία.

Στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει την πλήρη ή μερική επιστροφή των ποσών που έχουν ήδη καταβληθεί βάσει της συμφωνίας.

3.4 Η λύση της συμφωνίας για οικονομικές παρατυπίες γίνεται με την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων διοικητικών μέτρων ή κυρώσεων που μπορεί να επιβληθούν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 2988/95

του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1995 για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Άρθρο 4 - Εχεμύθεια

Η Επιτροπή και ο δικαιούχος αναλαμβάνουν τη δέσμευση να τηρήσουν κάθε εχεμύθεια σχετικά με έγγραφα, πληροφορίες ή άλλο υλικό που τους κοινοποιείται εμπιστευτικά, η αποκάλυψη του οποίου θα μπορούσε να βλάψει το άλλο μέρος.

Άρθρο 5 - Δημοσιότητα

5.1 Εκτός αν άλλως ζητήσει η Επιτροπή, κάθε ανακοίνωση ή δημοσίευση του δικαιούχου σχετικά με την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων ανακοινώσεων και δημοσιεύσεων σε συνέδρια ή σεμινάρια, πρέπει να αναφέρει ρητά ότι η ενέργεια τυγχάνει χρηματοδότησης από τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες.

Κάθε ανακοίνωση ή δημοσίευση του δικαιούχου, υπό οποιαδήποτε μορφή και κάθε μέσο, συμπεριλαμβανομένου και του Internet, πρέπει να αναφέρει ρητά ότι αντικατοπτρίζει τις απόψεις του συντάκτη, και ότι η Επιτροπή δεν είναι υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση γίνει στις πληροφορίες που περιλαμβάνει η ανακοίνωση ή η δημοσίευση αυτή.

5.2 Η Επιτροπή έχει την άδεια να δημοσιεύσει, υπό οποιαδήποτε μορφή και κάθε μέσο, συμπεριλαμβανομένου και του Internet, τις ακόλουθες πληροφορίες:

την ονομασία του δικαιούχου, εκτός εάν αυτό μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του δικαιούχου,

το σκοπό της επιδότησης,

το χορηγούμενο ποσό και την αναλογία του συνολικού κόστους της ενέργειας

που αφορά η χρηματοδότηση, την γεωγραφική εφαρμογή της ενέργειας,

την γεωγραφική εφαρμογή της ενέργειας,

κατά πόσον η δράση έχει διαφημιστεί κατά το παρελθόν.

Άρθρο 6-Κυριότητα/χρήση των αποτελεσμάτων

6.1 Εκτός αν άλλως προβλέπεται στη σύμβαση ή στα παραρτήματά της, η κυριότητα, ο τίτλος και τα δικαιώματα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας που απορρέουν από την ενέργεια και τις εκθέσεις και λοιπά έγγραφα σχετικά με αυτή, περιέρχονται στο δικαιούχο.

6.2 Με την επιφύλαξη των διατάξεων της πρώτης παραγράφου, ο δικαιούχος παρέχει στην Επιτροπή το δικαίωμα να χρησιμοποιεί ελεύθερα και κατά την κρίση της τα αποτελέσματα που απορρέουν από την ενέργεια, υπό την επιφύλαξη ενδεχόμενης υποχρέωσης εχεμύθειας που έχουν συμφωνηθεί μεταξύ τους και τηρουμένων των υφιστάμενων δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας.

Άρθρο 7-Αξιολόγηση της ενέργειας

Εφόσον η Επιτροπή αναλάβει ενδιαμέσως ή εκ των υστέρων αξιολόγηση, ο δικαιούχος έχει την υποχρέωση να παράσχει σε αυτήν και/ή τα άτομα που ορίζονται από αυτήν οιοδήποτε έγγραφο ή πληροφορία ενδέχεται να διευκολύνουν την ως άνω αξιολόγηση.

Άρθρο 8-Τροποποίηση της σύμβασης:

8.1 Κάθε τροποποίηση της σύμβασης ή/και των παραρτημάτων της πρέπει να γίνει με γραπτή σύμβαση που συνάπτεται με τον ίδιο τρόπο που έχει συναφθεί η αρχική σύμβαση. Τα

συμφωνούνται μέρη δεν δεσμεύονται από προφορική σύμβαση επ' αυτών των θεμάτων.

8.2 Σε περίπτωση που η τροποποίηση δεν αφορά το βασικό σκοπό της ενέργειας και η δημοσιονομική επίπτωση περιορίζεται μόνο σε μεταφορά μεταξύ θέσεων του προϋπολογισμού που αφορούν αύξηση μικρότερη από 10% θέσης για επιλέξιμες δαπάνες, ο δικαιούχος μπορεί να προβεί στην τροποποίηση και ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή.

8.3 Οιαδήποτε μεταφορά μεταξύ γραμμών του προϋπολογισμού που αφορά πίστωση ποσού μεγαλύτερου του 10% της αντίστοιχης γραμμής προϋποθέτει γραπτή άδεια εκ μέρους της Επιτροπής.

Άρθρο 9-Δωσιδικία

Ο δικαιούχος μπορεί να καταγγείλει αποφάσεις της Επιτροπής που αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία των διατάξεων της συμφωνίας, συμπεριλαμβανομένων και των παραρτημάτων της, στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και σε περίπτωση έφεσης, στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΜΕΡΟΣ Β-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10-Επιλέξιμες δαπάνες

10.1 Για να θεωρηθούν επιλέξιμες για την ενέργεια, οι δαπάνες πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

- να συνδέονται άμεσα με το θέμα της συμφωνίας και να προβλέπονται σε αυτήν (παράρτημα III);

- να είναι αναγκαίες για τη διεξαγωγή της ενέργειας που καλύπτεται από τη συμφωνία,
- να είναι λογικές και σύμφωνες με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, και ειδικότερα από άποψη αντιστοιχίας αξίας και δαπάνης καθώς και σχέσης κόστους αποτελέσματος,
- να έχουν αναληφθεί κατά την διάρκεια του εγχειρήματος ως προβλέπεται στη συμφωνία
- να έχουν όντως πραγματοποιηθεί, να έχουν καταγραφεί στις λογιστικές ή φορολογικές καταστάσεις του δικαιούχου, και να μπορούν να επισημανθούν και να ελεγχθούν.

10.2 Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

- οι δαπάνες προσωπικού για το έργο, καλύπτοντας τους πραγματικούς μισθούς και επιπλέον τις επιβαρύνσεις λόγω κοινωνικής ασφάλισης) καθώς και άλλες αμοιβές, εξαιρουμένων των δαπανών για το προσωπικό, τις δαπάνες γραφείου και άλλες έμμεσες διοικητικές δαπάνες που πρέπει να επιβαρύνουν τις έμμεσες δαπάνες. Ο χρόνος που αναλώνεται για το πρόγραμμα επιβάλλεται να καταχωρείται σε ειδικά δελτία που θα συμπληρώνονται από το προσωπικό κατά τη διάρκεια του έργου και των οποίων η ακρίβεια πιστοποιείται τουλάχιστον μια φορά τον μήνα από τον αρμόδιο για το έργο.
- Ταξιδιωτικές και επισιτιστικές δαπάνες για το προσωπικό που

- λαμβάνει μέρος στο εγχείρημα, βάσει των συντελεστών που συνήθως λαμβάνει υπόψη ο δικαιούχος
- οι δαπάνες αγοράς ειδών εξοπλισμού (νέου ή μεταχειρισμένου), υπό την προϋπόθεση ότι οι δαπάνες αυτές ανταποκρίνονται στις συνήθεις τιμές αγοράς και ότι επιτυγχάνεται απόσβεση των ως άνω στοιχείων σύμφωνα με τους φορολογικούς και λογιστικούς κανόνες που ισχύουν για τον δικαιούχο. Η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη μόνο την αναλογία της απόσβεσης του αγαθού που αντιστοιχεί στη διάρκεια της ενέργειας, εκτός αν από τη φύση ή/και τη χρήση του αγαθού απαιτείται άλλη αντιμετώπιση εκ μέρους της Επιτροπής.
 - δαπάνες αναλωσίμων και ειδών εφοδιασμού (στο μέτρο που είναι ταυτοποιήσιμα και δεν καταχωρούνται σε άλλο στοιχείο του προϋπολογισμού στη συμφωνία)
 - δαπάνες υπεργολαβίας, με την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή έχει προηγουμένως εγκρίνει την εν λόγω υπεργολαβία. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος εξασφαλίζει ότι οι όροι που εφαρμόζονται σε αυτήν δυνάμει της σύμβασης εφαρμόζονται και στους υπεργολάβους,
 - δαπάνες προερχόμενες απευθείας από τις απαιτήσεις της συμφωνίας (διάδοση των πληροφοριών, ειδική αξιολόγηση του εγχειρήματος, μετάφραση, αντιγραφές, κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δαπανών χρηματοοικονομικής εξυπηρέτησης (ιδίως το κόστος για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις), δίχως εντούτοις να καλύπτονται οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι εφόσον αυτό δεν προβλέπεται ρητώς στο κείμενο της συμφωνίας·
 - ένα “αποθεματικό για την αντιμετώπιση εκτάκτων συμβάντων” το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% των επιλέξιμων άμεσων δαπανών.
- 10.3 Κατά κανόνα, ένα σταθερό ποσοστό του συνολικού ποσού των επιλέξιμων άμεσων δαπανών είναι επιλέξιμο ως έμμεσες δαπάνες.
- Το έμμεσο κόστος είναι επιλέξιμο με την προϋπόθεση ότι δεν περιλαμβάνει δαπάνες που έχουν εγγραφεί σε άλλο σημείο του προϋπολογισμού της συμφωνίας.
 - Το έμμεσο κόστος είναι επιλέξιμο στην περίπτωση που η συμφωνία επιδότησης αφορά τη χρηματοδότηση ενέργειας που διεξάγεται από φορέα ο οποίος λαμβάνει ήδη επιδότηση ενέργειας από την Επιτροπή.
- 10.4 Ως επιλέξιμα δεν θεωρούνται οι ακόλουθες δαπάνες:
- δαπάνες επενδύσεων κεφαλαίου,
 - προβλέψεις για ενδεχόμενες μελλοντικές απώλειες ή χρέη,
 - τόκοι,
 - χρέη,

- επισφαλείς απαιτήσεις,
- απώλειες λόγω συναλλαγματικών διαφορών, εκτός αν προβλέπονται ρητά στη σύμβαση,
- συνεισφορές σε είδος. (Ωστόσο, εισφορές σε είδος ενδέχεται να ληφθούν υπόψη εφόσον καθορίζεται μέγιστο ποσό για την επιδότηση)
- απρόβλεπτες ή αδικαιολόγητες δαπάνες,
- ταξιδιωτικά έξοδα, έξοδα διαβίωσης και οιαδήποτε μορφή αμοιβής καταβάλλεται σε μόνιμο προσωπικό που απασχολείται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα·
- δαπάνες που αναλαμβάνονται εκτός της εγκεκριμένης περιόδου επιλεξιμότητας·
- μισθοδοσία του προσωπικού που απασχολείται από δημόσιες αρχές

Άρθρο 11-Δικαιολόγηση των δαπανών και λεπτομέρειες εξόφλησης

11.1 Ο δικαιούχος καλείται να υποβάλει εντός προβλεπόμενης προθεσμίας τελική δήλωση όλων των δαπανών και των εσόδων που ανελήφθησαν κατά τη διάρκεια του εγχειρήματος, συνοδευόμενη από αναλυτικό κατάλογο των εγγράφων επί των οποίων βασίζεται η ως άνω δήλωση. Τα έγγραφα αυτά επιβάλλεται να πιστοποιηθούν από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του δικαιούχου.

- Ο δικαιούχος οφείλει να υποβάλει ενδιάμεσες καταστάσεις των επιλέξιμων

δαπανών μόνο εφόσον αυτό προβλέπεται ρητά στη σύμβαση.

11.2 Με βάση την εξέταση της τελικής οικονομικής έκθεσης, και με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 13 του παρόντος παραρτήματος, η Επιτροπή καταβάλει το υπόλοιπο της επιδότησης όπως προβλέπεται στη σύμβαση. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί το συνολικό ποσό που καταβάλλεται από την Επιτροπή στο δικαιούχο να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό της επιδότησης που έχει καθοριστεί στη σύμβαση, ακόμα και αν το συνολικό πραγματικό κόστος υπερβαίνει τον εκτιμώμενο συνολικό προϋπολογισμό όπως αυτός έχει καταρτιστεί στο παράρτημα ΙΙΙ της σύμβασης

11.3 Το ανώτατο ποσό της επιδότησης που καταβάλλεται από την Επιτροπή μειώνεται κατ' αναλογία, αν η εξέταση της τελικής οικονομικής έκθεσης σε σχέση με τον συνολικό προϋπολογισμό όπως υπολογίζεται στη συμφωνία αποδείξει ότι:

- ο δικαιούχος εισέπραξε τόκους που απέφερε το τμήμα της επιδότησης που καταβλήθηκε ως προκαταβολή,
- το σύνολο των εσόδων υπερβαίνει το σύνολο των δαπανών,
- τα έσοδα που προέκυψαν από την ενέργεια υπερβαίνουν το σύνολο των εσόδων που αναγράφονται στην εκτίμηση του προϋπολογισμού,
- οι επιλέξιμες πραγματικές δαπάνες είναι μικρότερες από αυτές που αναγράφονται στην εκτίμηση του προϋπολογισμού.

11.4 Το ποσό της επιδότησης που καταβάλλεται από την Επιτροπή μειώνεται με τους ακόλουθους τρόπους:

- μείωση του υπολοίπου της επιδότησης που πρέπει να καταβληθεί μετά την αποπεράτωση της ενέργειας,
- αίτηση για την επιστροφή των καθ' υπέρβαση πληρωμών που έγιναν στον δικαιούχο, στην περίπτωση που το συνολικό ποσό που έχει ήδη καταβληθεί από την Επιτροπή υπερβαίνει το τελικό οφειλόμενο ποσό.

Άρθρο 12 - Τόκοι υπερημερίας

12.1 Η Επιτροπή αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει τα οφειλόμενα εκ της σύμβασης ποσά εντός 60 ημερών από την ημερομηνία της γενεσιουργού αιτίας της καταβολής μέχρι την ημερομηνία που χρεώνεται ο λογαριασμός της Επιτροπής.

12.2 Οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια των 60 ημερών από την ημερομηνία της εκδήλωσης που δικαιολογεί την καταβολή, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει την περίοδο πληρωμής ειδοποιώντας τον δικαιούχο ότι η αίτηση για πληρωμή δεν είναι αποδεκτή, είτε επειδή δεν οφείλεται χρέος είτε επειδή η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία τη διεξαγωγή συμπληρωματικών ελέγχων. Η μέτρηση της περιόδου των 60 ημερών συνεχίζεται από την ημερομηνία κατά την οποία καταγράφεται ορθά υποβληθείσα αίτηση πληρωμής.

12.3 Μετά την πάροδο της προθεσμίας που ορίζεται στην πρώτη παράγραφο και με την επιφύλαξη της δευτέρας παραγράφου, ο δικαιούχος μπορεί, το αργότερο εντός δύο μηνών από την είσπραξη της καθυστερημένης πληρωμής, να απαιτήσει τόκους υπερημερίας με το επιτόκιο που

εφαρμόζεται από το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα στις συναλλαγές του σε ευρώ επαυξημένο κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Άρθρο 13 - Τεχνικός και οικονομικός έλεγχος

13.1 Ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιτρέπει στο προσωπικό της Επιτροπής και σε άτομα εξουσιοδοτημένα από την Επιτροπή την ενδεδειγμένη πρόσβαση στους χώρους και τις εγκαταστάσεις όπου διεξάγεται η ενέργεια καθώς και σε κάθε έγγραφο που αφορά την τεχνική και οικονομική διαχείριση της ενέργειας. Η πρόσβαση σε εξουσιοδοτημένα από την Επιτροπή άτομα μπορεί να υπόκειται σε ρυθμίσεις για την εξασφάλιση της εχεμύθειας οι οποίες συμφωνούνται μεταξύ της Επιτροπής και του δικαιούχου.

13.2 Ο δικαιούχος συμφωνεί ότι η Επιτροπή και το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορούν να επαληθεύουν το κατά πόσον η χρήση της επιδότησης είναι σύμφωνη με τον δημοσιονομικό κανονισμό της 21ης Δεκεμβρίου 1977 που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης και επί μία πενταετία μετά το πέρας της.

13.3 Ο δικαιούχος αναλαμβάνει την δέσμευση να εξασφαλίσει ότι κάθε υπεργολάβος αποδέχεται την ίδια υποχρέωση.

13.4 Οι έλεγχοι εκ μέρους της Επιτροπής ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκτελούνται είτε βάσει εγγράφων είτε επιτοπίως και αφορούν εξέταση όλων των λογαριασμών και όλων των εγγράφων που πιστοποιούν τις δαπάνες για το εγχείρημα.

Άρθρο 14 - Επιστροφή της επιδότησης

14.1 Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2 και το άρθρο 11 του παρόντος παραρτήματος, ο δικαιούχος αναλαμβάνει να επιστρέψει στην Επιτροπή, υπό τους όρους και εντός της προθεσμίας που ορίζεται από την Επιτροπή, τα ποσά που καταβλήθηκαν καθ' υπέρβαση των πραγματικών επιλέξιμων δαπανών της ενέργειας.

14.2 Αν υπάρξει καταγγελία της σύμβασης στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του παρόντος παραρτήματος, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την πλήρη ή μερική επιστροφή των ποσών που καταβλήθηκαν στον δικαιούχο. Η Επιτροπή θα καθορίσει τον τρόπο και την προθεσμία αυτής της πλήρους ή μερικής επιστροφής.

14.3 Αν ο δικαιούχος δεν επιστρέψει τα εν λόγω ποσά εντός της προθεσμίας που έχει οριστεί από την Επιτροπή, η Επιτροπή μπορεί να αυξήσει τα οφειλόμενα ποσά επιβάλλοντας τόκους ως πρόστιμο με το επιτόκιο που εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις δοσοληψίες της σε ευρώ επαυξημένο κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες.

14.4 Τα τραπεζικά τέλη που ενέχονται στην επιστροφή των οφειλόμενων στην Επιτροπή ποσό βαρύνουν εξ ολοκλήρου τον δικαιούχο.

14.5 Η απόφαση απόδοσης που εκδίδεται από την Επιτροπή και διαβιβάζεται στο δικαιούχο που οφείλει την επιστροφή ποσών στην Επιτροπή κατά την έννοια του άρθρου 192 της συνθήκης ΕΚ άρθρο 92 της συνθήκης ΕΚΑΧ και άρθρο 164 της συνθήκης ΕΚΑΕ.

14.6 Η επιστροφή των οφειλόμενων στην Επιτροπή ποσών μπορεί να συμψηφισθεί με ποσά που οφείλονται στο δικαιούχο για οιαδήποτε αιτία.

1.2 Οικονομική εγγύηση

(Για την εφαρμογή των εναλλακτικών δυνατοτήτων 1 ή 2 που προβλέπονται στο άρθρο 4.1 της συμφωνίας για τη χορήγηση επιδότησης, προβλέπεται ότι η ΓΔ XIX, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της νομικής υπηρεσίας και του οικονομικού ελέγχου, θα προσθέσει στο παρών σημείο πρότυπες εγγυητικές επιστολές.)

ΠΑΡΑΡΗΜΑ Γ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗΣ

μεταξύ

της Ευρωπαϊκής Κοινότητας/Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας/Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (εφεξής αναφερομένης ως “η Κοινότητα”), εκπροσωπούμενης από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής αναφερομένης ως “η Επιτροπή”), που εκπροσωπείται από ,

αφενός,

και [πλήρης νομική επωνυμία του δικαιούχου] [ακρωνύμιο] με έδρα (διεύθυνση της επίσημης έδρας, για τις εταιρίες και τις ενώσεις: της κύριας έδρας, για δημόσιους φορείς και πανεπιστήμια), αριθμός ΦΠΑ και επίσημος αριθμός καταχώρησης κατά περίπτωση],

(που εφεξής αναφέρεται ως “ο δικαιούχος”), εκπροσωπούμενου από (όνομα και θέση του υπογράφοντος [σε περίπτωση νομικών προσώπων, τα πρόσωπα που εξουσιοδοτούνται να αναλάβουν σχετική νομική δράση εξ ονόματος του δικαιούχου όσον αφορά σχέσεις με τρίτους: Πρόεδρος, Γενικός Διευθυντής, Πρύτανης, επικεφαλής του διοικητικού ή του οικονομικού τμήματος])

αφετέρου,

Οι οποίοι συμφώνησαν τα εξής :

Άρθρο 1 - Θέμα

1.1 Η Επιτροπή αποφάσισε να χορηγήσει επιδότηση υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην παρούσα συμφωνία και τα παραρτήματα της, τα οποία ο δικαιούχος δηλώνει ότι γνωρίζει και αποδέχεται, για το εγχείρημα με τίτλο: “”(που εφεξής αναφέρεται ως “το εγχείρημα”).

1.2 Ο δικαιούχος δέχεται την επιδότηση και αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της ενέργειας υπό δική του ευθύνη.

Λεπτομερής περιγραφή του εγχειρήματος περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, που αποτελεί συστατικό στοιχείο της παρούσας συμφωνίας.

1.3 Η επιχειρησιακή εκτέλεση πραγματοποιείται κυρίως στο

Άρθρο 2 - Διάρκεια

2.1 Το όλο εγχείρημα θα διαρκέσει για [καταχωρείται ο αντίστοιχος αριθμός] μήνες από [πρώτη ημέρα του [όνομα του μήνα] μετά την υπογραφή της συμφωνίας από το τελευταίο των συμβαλλομένων μερών ή [της αναγραφή της ημερομηνίας] (που εφεξής αναφέρεται ως "ημερομηνία έναρξης").

2.2 Η συμφωνία λήγει [καταχωρείται η σχετική ημερομηνία] (που εφεξής αναφέρεται ως "ημερομηνία ολοκλήρωσης").

2.3 Ο δικαιούχος αναλαμβάνει να διατηρεί όλα τα έγγραφα πιστοποίησης πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ως άνω συμφωνίας επί πέντε έτη για λόγους επιθεώρησης.

Άρθρο 3 - Χρηματοδότηση της ενέργειας

3.1 Οι επιλέξιμες πραγματικές δαπάνες που θα καταβληθούν άμεσα στον δικαιούχο υπολογίζονται σε €. Ο αναλυτικός προϋπολογισμός του όλου εγχειρήματος περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙΙ, που αποτελεί συστατικό στοιχείο της παρούσας συμφωνίας, και περιλαμβάνει αποκλειστικά και μόνο τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για Κοινοτική χρηματοδότηση, ως ορίζονται στο παράρτημα ΙΙ. [Ως επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες θεωρείται κατ' αποκοπήν ποσοστό που [δεν υπερβαίνει] το 7% του συνολικού ποσού των αμέσων επιλέξιμων δαπανών.]¹⁸ [Οι αντίστοιχοι όροι καθορίζονται στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του παραρτήματος ΙΙ]

- Το συνολικό κόστος του εγχειρήματος δεν περιλαμβάνει συμβολές σε είδος εκ μέρους του δικαιούχου, που αναφέρονται χωριστά στο παράρτημα ΙΙΙ.
- Εντούτοις, επειδή αυτού του είδους οι συνεισφορές λαμβάνονται υπόψη από την Επιτροπή κατά τον καθορισμό του ύψους της συμμετοχής της στην ενέργεια, ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να παράσχει αυτές τις συνεισφορές υπό τους όρους που καθορίζονται στην παρούσα σύμβαση. Σε περίπτωση που τα ανωτέρω δεν τηρηθούν η συμφωνία καταγγέλλεται όπως προβλέπει το άρθρο 3 του παραρτήματος ΙΙ.]¹⁹

3.2 Η Επιτροπή παρέχει κατά μέγιστο ποσό € που αντιστοιχεί σε % των επιλέξιμων πραγματικών δαπανών (βλ. άρθρο 3 παράγραφος 3).

3.3 Εφόσον οι πραγματικές επιλέξιμες δαπάνες για τη ολοκλήρωση του εγχειρήματος είναι χαμηλότερες του υπολογιζομένου συνολικού κόστους που αναφέρεται στην παράγραφο 1, η συμβολή της Επιτροπής περιορίζεται στο ποσό που υπολογίζεται ως το ως άνω ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών. Ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στην Επιτροπή όσα ποσά έχουν ήδη καταβληθεί καθ' υπέρβαση του ποσού αυτού.

3.4 Ο δικαιούχος συμφωνεί ότι η επιδότηση δεν συνεπάγεται, σε καμία περίπτωση, κέρδη και ότι πρέπει να περιοριστεί στο ποσό που απαιτείται για να ισοσκελιστούν τα έσοδα και οι δαπάνες της ενέργειας.

3.5 Ο δικαιούχος αποδέχεται ότι η επιδότηση δεν αποτελεί απαίτηση από την Επιτροπή και ως εκ τούτου δεν μπορεί να εκχωρηθεί σε τρίτο φορέα ή να μεταφερθεί σε τρίτους με οποιονδήποτε τρόπο

Άρθρο 4 - Ρυθμίσεις πληρωμής

4.1 Η Επιτροπή καταβάλλει την επιδότηση στον δικαιούχο ως εξής:

¹⁸ Τυποποιημένη ρήτρα για τα γενικά έξοδα.

¹⁹ Παράγραφος που πρέπει να συμπεριληφθεί σε περίπτωση συνεισφορών εις είδος εκ μέρους του δικαιούχου.

- € [] [ως % του ποσού που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2] ως προκαταβολή εντός 60 ημερών από την απόδειξη παραλαβής και αποδοχής της υπογεγραμμένης συμφωνίας και άμα τη υποβολή τιμολογίων [καθώς και οικονομικής εγγύησης για ισοδύναμο ποσό]
- EUR [.....] [...% του ποσού που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2] εντός 60 ημερών από την απόδειξη παραλαβής και της αποδοχής της ενδιάμεσης έκθεσης και [του ενδιάμεσου δημοσιονομικού δελτίου για το εγχείρημα καθώς και] της αίτησης πληρωμής
- Το υπόλοιπο εντός 60 ημερών από την ημερομηνία της απόδειξης παραλαβής και έγκρισης των εγγράφων που αναφέρονται στο σημείο 5 καθώς και την **υποβολή αίτησης για τελική πληρωμή.**

4.2 Οι πληρωμές που οφείλονται από την Επιτροπή καταβάλλονται στον τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου:

- [Καταχωρούνται τα λεπτομερή στοιχεία του τραπεζικού λογαριασμού του δικαιούχου]

4.3 Η Επιτροπή εκτελεί τις πληρωμές σε ευρώ. Οι πραγματικές δαπάνες μεταφράζονται σε ευρώ βάσει του συντελεστού που αναφέρεται στην σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας για την πρώτη εργάσιμη του μήνα εκτέλεσης των ως άνω πληρωμών.

- Τυχόν απώλειες λόγω συναλλαγματικών διαφορών δεν καλύπτονται από την παρούσα συμφωνία και βαρύνουν τον δικαιούχο.

Άρθρο 5 - Εκθέσεις και άλλα έγγραφα

Μετά από την ολοκλήρωση του εγχειρήματος, ο δικαιούχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να διαβιβάσει στην Επιτροπή εντός τριών μηνών από την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 της παρούσας έκθεσης:

- Πιστοποιημένο αντίγραφο της τελικής δήλωσης δαπανών και εσόδων που ουσιαστικά αναλήφθηκαν όσον αφορά το συγκεκριμένο έργο, η οποία υποβάλλεται με την ίδια μορφή όπως και οι αρχικοί υπολογισμοί, καθώς και αναλυτικό κατάλογο των εγγράφων επί των οποίων βασίζεται η σύνταξη της τελικής δημοσιονομικής κατάστασης. Τα έγγραφα αυτά επιβάλλεται να πιστοποιούνται από εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του δικαιούχου.
- 3 αντίγραφα (συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον ενός σε έντυπη μορφή) της τελικής έκθεσης της χρήσης της προαναφερόμενης επιδότησης.

Άρθρο 6 - Γενικές διοικητικές διατάξεις

Κάθε πληροφορία σχετική με την παρούσα συμφωνία υποβάλλεται γραπτώς στις ακόλουθες διευθύνσεις:

Για την Επιτροπή

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γενική Διεύθυνση [...]

Υπόψη...

[Διεύθυνση]

Για τον δικαιούχο

[...]

Άρθρο 7 - Τελικές διατάξεις

7.1 Στην παρούσα συμφωνία επισυνάπτονται ως παράρτημα τα ακόλουθα έγγραφα, τα οποία και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της:

- Παράρτημα I: Περιγραφή της ενέργειας
- Παράρτημα II: Γενικοί όροι που εφαρμόζονται στις συμφωνίες για
- επιδοτήσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
- Παράρτημα III: Προϋπολογισμός της ενέργειας

7.2 Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των διατάξεων των παραρτημάτων και εκείνων της σύμβασης, εφαρμόζονται οι διατάξεις της σύμβασης. Το παράρτημα II υπερισχύει των άλλων παραρτημάτων. Το παράρτημα II έχει προτεραιότητα συγκριτικά προς τα υπόλοιπα παραρτήματα.

Άρθρο 8 - Ειδικοί όροι που εφαρμόζονται στην ενέργεια

Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 15 παράγραφος 3 των γενικών όρων και προϋποθέσεων που ισχύουν για τις συμφωνίες επιδοτήσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θεωρούνται πλήρως επιλέξιμες οι έμμεσες δαπάνες και τα γενικά έξοδα.

Υπεγράφη στις Βρυξέλλες εις διπλούν, στις

Για τον δικαιούχο

Για την Επιτροπή

[ονοματεπώνυμο του αναφερόμενου]

[ονοματεπώνυμο του
εξουσιοδοτημένου ή περαιτέρω
εξουσιοδοτημένου υπαλλήλου]

[υπογραφή]

[υπογραφή]

[ημερομηνία]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Η αναθεώρηση του προγράμματος δράσης για τη στήριξη των ευρωπαϊκών ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος

Γενικά σχόλια από:

Bird Life International (European Office)

Climate Network Europe

European Environmental Bureau

European Federation for Transport and Environment

Friends of the Earth Europe

International Friends of Nature

World Wide Fund for Nature (European Policy Office)

Βρυξέλλες, Οκτώβριος 2000

Συμβολή στην κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική και νομοθεσία

Τα μέλη της Green-8 (BirdLife, CNE, EEB, FoEE, Greenpeace, NFI, T&E, WWF) έχουν συμμετάσχει στην περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας σε πολυάριθμους τομείς πολιτικής. Μερικοί από αυτούς είναι²⁰:

Είδος δραστηριότητας

- Βελτίωση της πληροφόρησης των αρμοδίων για λήψη αποφάσεων στην ΕΕ (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο)
- Βελτίωση της πληροφόρησης των εσωτερικών δικτύων και των εταίρων (ΜΚΟ και οργανώσεις των πολιτών)
- Ανάλυση και παροχή εμπειρογνωμοσύνης στα όργανα της ΕΕ
- Αντιπροσώπευση στα όργανα της ΕΕ
- Συντονισμός και ανάπτυξη πολιτικών θέσεων
- Προσδιορισμός των βασικών ζητημάτων πολιτικής
- Πληροφορίες στα εσωτερικά δίκτυα για τις κύριες πολιτικές της ΕΕ και την ανάπτυξή τους.

²⁰

Ο κατάλογος δίνει μόνο μια πρώτη εντύπωση και δεν είναι σε καμία περίπτωση πλήρης. Θα ήταν πολύ μακρύτερος εάν απαριθμούσαν όλες οι σχετικές δραστηριότητες όλων των περιβαλλοντικών δικτύων ή ομάδων.

Τομείς εργασίας

Εμπόριο, οικονομικά και περιβάλλον

- Επιπτώσεις της εμπορικής πολιτικής της ΕΚ και των περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ στην αειφόρο ανάπτυξη στις αναπτυσσόμενες χώρες σε σχέση με την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων
- Ορισμός και προώθηση της στρατηγικής εκτίμησης των επιπτώσεων κατά την εφαρμογή της εμπορικής πολιτικής της ΕΚ
- Συμμετοχή στην ευρω-μεσογειακή συνεργασία και στο MFTZ: φόρουμ των πολιτών (Στουτγάρδη) και ακρόαση στο Κοινοβούλιο
- Συμμετοχή στην πρωτοβουλιακή ομάδα επαφής της Επιτροπής με τη ΓΔ Εμπορίου
- ΠΟΕ: Εμπόριο και περιβάλλον
- Ανακοίνωση σχετικά με το περιβάλλον και την απασχόληση
- Στρατηγική απασχόλησης της ΕΕ

Πολιτική της ΕΕ για την ανάπτυξη και εξωτερικές υποθέσεις

- Ανακοίνωση σχετικά με μια νέα πολιτική της ΕΚ για την ανάπτυξη
- Ένταξη του περιβάλλοντος στη συνεργασία για την ανάπτυξη της ΕΚ, σχέσεις βορρά-νότου.
- Ανακοίνωση σχετικά με την ένταξη του περιβάλλοντος στην πολιτική της ΕΚ στον τομέα της ανάπτυξης

- Ανακοίνωση σχετικά με τη διατήρηση των τροπικών δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες
- Ανακοίνωση σχετικά με την αλλαγή του κλίματος στις αναπτυσσόμενες χώρες
- Ανακοίνωση σχετικά με τη συνοχή
- Προώθηση της πολιτικής της ΕΚ στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη
- Συμμετοχή στη διακλαδική ομάδα ΜΚΟ για το συντονισμό σχετικά με την ανακοίνωση της ΕΚ για τη συνεργασία με τις ΜΚΟ.
- Συμμετοχή στην ομάδα εργασίας της ΕΚ σχετικά με τη "διαχείριση των επιχορηγήσεων" που διευθύνεται από τη Γενική Γραμματεία
- Διάσκεψη PIO + 10: Κοινή πρωτοβουλία με ΕΡΕ, European Movement, UNEP, ETUC, GLOBE, ICDA, ICLEI, WBCSD
- Συνεργασία με τα δίκτυα ΜΚΟ στον τομέα της ανάπτυξης προκειμένου να εργαστούν με την ομάδα εργασίας του Συμβουλίου ανάπτυξης
- Εσωτερικός συντονισμός των εργασιών των δικτύων σε θέματα πολιτικής ανάπτυξης της ΕΕ
- Βαλκανικό σύμφωνο αειφορίας (περιφερειακό περιβαλλοντικό πρόγραμμα ανασυγκρότησης)

Μεσογειακή Πολιτική

- Ευρω-μεσογειακή Εταιρική Σχέση
- SMAP: Αξιολόγηση και προτάσεις για την ενίσχυση των περιβαλλοντικών συνιστωσών του

- Περιβαλλοντική ολοκλήρωση στο πλαίσιο της ευρω-μεσογειακής στρατηγικής συνεργασίας
- Αντίκτυπος των άμεσων ξένων επενδύσεων της ΕΕ
- Συντονισμός των εργασιών σε θέματα πολιτικής των εσωτερικών δικτύων στη Μεσόγειο.
- Παρακολούθηση της ανάπτυξης της Μεσογειακής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών

Υδωρ

- Πολιτική της ΕΕ για τα γλυκά ύδατα
- Οικολογικότερη χρηματοδότηση της ΕΕ για υδρολογικά έργα στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις ΧΚΑΕ
- Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα: έγκριση και εφαρμογή
- Προώθηση της τιμολόγησης του ύδατος
- Ανακοίνωση σχετικά με την τιμολόγηση του ύδατος (συμβολή στη διάσκεψη ΕΚ και στη συζήτηση της ΕΕ, έγγραφο συζήτησης)
- Πρόταση της Επιτροπής σχετικά με κατάλογο ουσιών προτεραιότητας και επιλογή επικίνδυνων ουσιών προτεραιότητας
- Απόβλητα ορυχείων / Διαχείριση των αποβλήτων ορυχείων και αντίκτυπος στο περιβάλλον γλυκών υδάτων
- Διατήρηση και ορθολογική χρήση των υδροτόπων
- Οργάνωση σεμιναρίων για την πολιτική της ΕΕ για τα γλυκά ύδατα και εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα
- Εσωτερικός συντονισμός των εργασιών που αφορούν την ευρωπαϊκή πολιτική για τα γλυκά ύδατα

Βιότοποι, βιοποικιλότητα και βιοτεχνολογία

- Προώθηση της εφαρμογής της οδηγίας για τα ενδιαιτήματα
- Προώθηση της καθιέρωσης του οικολογικού δικτύου Natura 2000
- Παρατηρητής στην επιστημονική ομάδα εργασίας για τα ενδιαιτήματα
- Γραμματεία του ευρωπαϊκού φόρουμ για τα ενδιαιτήματα (διεθνείς ΜΚΟ ασχολούμενοι με θέματα διατήρησης)
- Εφαρμογή στις ΧΚΑΕ της νομοθεσίας της ΕΚ για τη διατήρηση της φύσης
- Πρόγραμμα δράσης της ΕΚ για τη βιοποικιλότητα στον τομέα της διατήρησης των φυσικών πόρων
- Ρόλος του ΕΟΧ και του Ευρωπαϊκού θεματικού κέντρου στη διατήρηση της φύσης
- Περιβαλλοντική ευθύνη
- Εσωτερικός συντονισμός των εργασιών σε θέματα πολιτικής για τα ενδιαιτήματα και τα είδη
- Αναθεώρηση της οδηγίας 90/220 για τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ στο περιβάλλον
- Δημοσίευση του «Important Bird Areas» (σημαντικές περιοχές για τα πτηνά)

Γεωργία και χωροταξία

- Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ
- Ατζέντα 2000
- Αμοιβαία συμμόρφωση (κανονισμός 1259/1999 για τη θέσπιση κοινών κανόνων)
- Κανονισμός 1257/1999 για την αγροτική ανάπτυξη
- Ολοκληρωμένη και αειφόρος αγροτική ανάπτυξη
- Αρχές για την αειφόρο αγροτική ανάπτυξη
- Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 2006
- Γεωργία και εμπόριο (ΠΟΕ)
- Δημιουργία υποδομής στις ΧΚΑΕ και στις μεσογειακές χώρες για την πολιτική γεωργίας και αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ
- Ενίσχυση της συνιστώσας που αφορά την αστική και χωροταξική ανάπτυξη
- Εσωτερικός συντονισμός των στρατηγικών δραστηριοτήτων που αφορούν τη γεωργία
- Συμμετοχή στις συμβουλευτικές επιτροπές της ΓΔ Γεωργία
- Αντίκτυπος της πολιτικής διεύρυνσης στα δάση
- Οικολογικό σήμα (χαρτί υγιεινής και έπιπλα)
- Κανονισμός για τις δημόσιες συμβάσεις
- Πρόγραμμα δράσης της ΕΚ για τη βιοποικιλότητα ΕΚ σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα και τα δάση
- Πανευρωπαϊκή διαδικασία προστασίας των δασών (διαδικασία του Ελσίνκι)
- Προστατευόμενες δασικές περιοχές (Natura 2000)
- Αλλαγή του κλίματος και δάση (συζητήσεις σχετικά με τις καταβόθρες)
- Παρακολούθηση της εφαρμογής της δασικής πολιτικής της ΕΕ
- Συμβουλευτική επιτροπή της ΕΕ για τα δάση και το φελλό
- Επιτροπή FBI (ΓΔ Επιχειρήσεις)
- Συντονισμός των ευρωπαϊκών ΜΚΟ που ασχολούνται με την προστασία των δασών

Δάση

- Συζητήσεις για ένα κοινοτικό σύστημα πιστοποίησης των δασών
- Διατάξεις του κανονισμού ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη οι οποίες εφαρμόζονται στα δάση
- Αναθεώρηση των κοινοτικών κανονισμών σχετικά με τις δασικές πυρκαγιές και την ατμοσφαιρική ρύπανση

Αλιεία

- Ενσωμάτωση της πολιτικής για το περιβάλλον στην κοινή πολιτική αλιείας
- Επανεξέταση της κοινής πολιτικής αλιείας (φόρος, ποσοτώσεις, κ.λπ...)
- Πρόγραμμα δράσης για την βιοποικιλότητα στον κλάδο της αλιείας
- Μεταρρύθμιση των επιχορηγήσεων για την αλιεία όπου συμπεριλαμβάνονται ο φόρος επί των

- καυσίμων και οι κρατικές επιχορηγήσεις
 - Κανονισμός για τα διαρθρωτικά ταμεία (FIFG)
 - Αξιολόγηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων για την εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων στον κλάδο της αλιείας (FIFG)
 - Πρόσβαση στις πληροφορίες για τις επιχορηγήσεις: διαφάνεια
 - Μεταρρύθμιση του συστήματος επιχορηγήσεων του FAO, του ΟΟΣΑ και του ΠΟΕ
 - Εσωτερικός συντονισμός των στρατηγικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον και την αλιεία.
- Αλλαγή του κλίματος και ενέργεια**
- Προώθηση της συμπαραγωγής θερμότητας (συμπαραγωγή) η οποία αποτελεί την αποδοτικότερη και φιλικότερη προς το περιβάλλον από όλες τις συμβατικές τεχνολογίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας
 - Υποστήριξη της Λευκής Βίβλου της Επιτροπής για την ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια
 - "Οδηγία Monti" για τους ελάχιστους φόρους στα ενεργειακά προϊόντα
 - Προώθηση συμφωνίας για οδηγία σχετικά με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με στόχο το διπλασιασμό του ποσοστού της έως το 2010
 - Καθορισμός μιας πανευρωπαϊκής πολιτικής για μείωση της κατανάλωσης θερμότητας στις κατοικίες και τα γραφεία
 - Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μετά το Κιότο σε επιλεγμένους τομείς των ευρωπαϊκών χωρών (όχι μόνο της ΕΕ) σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης και το ίδρυμα Fraunhofer
 - Προώθηση των στοιχείων καυσίμων και στις μεταφορές και στον τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (και θερμότητας) από σταθερές πηγές
 - Προώθηση της χρήσης της ηλιακής θερμοηλεκτρικής ενέργειας ως συμπληρωματικής στις αποκεντρωμένες φωτοβολταϊκές τεχνολογίες
 - Συμμετοχή σε συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα των μεταφορών - πιθανώς για τη μαζική παραγωγή ενός αυτοκινήτου με μέγιστη κατανάλωση βενζίνης μικρότερη των 3 λίτρων ανά 100 χλμ.
 - Προώθηση ενός σήματος «καθαρή ενέργεια» βασισμένου στην πιστοποίηση από τρίτο μέρος
 - Οικολογική ηλεκτρική ενέργεια και κατόπιν άλλα οικολογικά ενεργειακά προϊόντα
 - Προώθηση μιας πολιτικής σε θέματα αλλαγής κλίματος στις αναπτυσσόμενες χώρες
 - Συμβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας της ΓΔ Μεταφορές και Ενέργεια
 - Ομάδες εργασίας του ευρωπαϊκού προγράμματος για την αλλαγή του κλίματος (συμμετοχή σε όλες τις ομάδες και συντονισμός της συμμετοχής των ΜΚΟ)
 - Πράσινη Βίβλος για ένα κοινοτικό πρόγραμμα ανταλλαγής δικαιωμάτων εκπομπών

- Οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας
 - Ανακοίνωση σχετικά με πρόγραμμα δράσης για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην ΕΕ
 - Οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος
 - Πράσινη Βίβλος για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού στην ΕΕ
 - Έκθεση Dilemma (ΓΔ Μεταφορές και Ενέργεια)
 - Προγράμματα SAVE και ALTENER (ΓΔ TREN) (απάντηση στις περικοπές)
 - Συμβολή στις εργασίες της ομάδας ad hoc της ΕΕ για την αλλαγή του κλίματος
 - Έγγραφο για την ασφάλεια των πυρηνικών σταθμών στις υποψήφιες για προσχώρηση χώρες
- Μεταφορές, κυκλοφορία και τουρισμός**
- Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «περιβάλλον και αεροπορία»
 - Αναθεώρηση της κοινής πολιτικής μεταφορών
 - Οδηγίες για τα ΔΕΔ
 - Ποιότητα του αέρα - για παράδειγμα πρόγραμμα Auto-oil και θυγατρικές οδηγίες
 - Καθορισμός μιας αποτελεσματικής πολιτικής της ΕΕ κατά της ηχορύπανσης
 - Συμβουλευτικό έργο - παραδείγματος χάριν, συμβολή των ειδικών στο συμβουλευτικό φόρουμ GNSS
 - Πράσινη Βίβλος για αστικές μεταφορές βασισμένες στην αρχή της αειφορίας
 - Έργο ενθάρρυνσης της αλλαγής στον τρόπο μεταφοράς αγαθών από την οδική στη σιδηροδρομική μεταφορά - δεν πρόκειται για έργο της Επιτροπής, αλλά σχετίζεται στενά με τον δηλωμένο στόχο της Κοινότητας για διαφύλαξη και βελτίωση των σιδηροδρομικών μεταφορών
 - Πολιτική τουρισμού σεβόμενη τις αρχές της αειφορίας, τουρισμός και απασχόληση
- Διαδικασίες, διάλογοι και μέσα για αειφόρο ανάπτυξη**
- Έγγραφα και παρουσιάσεις για την αξιολόγηση του 5ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον
 - 6ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον
 - Περιβαλλοντική ευθύνη της Ευρώπης και αντίκτυπος των πολιτικών της ΕΕ στην παγκόσμια χωρητικότητα μεταφοράς
 - Προτεραιότητες του 5ετούς προγράμματος της Επιτροπής
 - Στρατηγική για την ολοκλήρωση
 - Στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη
 - Διαφάνεια και δημόσια συμμετοχή - Σύμβαση του Aarhus
 - Πρόσβαση στη δικαιοσύνη, Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων
 - Περιβάλλον για την Ευρώπη

- Προώθηση της χρήσης των διαρθρωτικών ταμείων, των ταμείων συνοχής και της προενταξιακής ενίσχυσης για την αειφόρο ανάπτυξη (νομοθεσία της ΕΕ και εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο)
- Υπερατλαντικός περιβαλλοντικός διάλογος
- Επιτροπή για την αειφόρο ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, Ατζέντα 21
- Αρχή της προφύλαξης
- Σύνδεση με τον ΟΟΣΑ
- Συμμετοχή και συμβολή στο ευρωπαϊκό φόρουμ για την ανακύκλωση
- Πολιτική για οικολογικά προϊόντα
- Ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικολογικών σημάτων
- Σταδιακή κατάργηση των επικίνδυνων χημικών ουσιών
- Πρόληψη και ορθή διαχείριση των αποβλήτων
- Τεχνικά πρότυπα, ίδρυση περιβαλλοντικού γραφείου τυποποίησης

Θεσμικά ζητήματα της ΕΕ

- Μεταρρύθμιση των οργάνων της ΕΚ
- Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη Συνθήκη, μέρος III: προτάσεις για τη διακυβερνητική διάσκεψη του 2000 (συνθήκη της Νίκαιας)
- Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό της ΕΕ
- Πολιτική διεύρυνσης και περιβάλλον
- Ατζέντα 2000

Επιχειρήσεις και βιομηχανία

- Στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση
- Δημόσιες συμβάσεις
- Λευκή Βίβλος για την περιβαλλοντική ευθύνη
- Μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τις βιομηχανικές δραστηριότητες